

יוזמות פדגוגיות
לשנת הלימודים תשע"א
(2010-2011)

דצמבר 2010

21/12/10
י"ד טבת תשע"א

לכ"י
ד"ר כמאל חוואלד
הגף להכשרת עובדי הוראה, משרד החינוך
דבורה הנביאה 2
ירושלים 91911

שלום רב,

בחוברת זו כלולות 24 יוזמות פדגוגיות המתנהלות באורנים, מביניהן ארבע יוזמות המשך. חלק מהיוזמות נובע מרצוננו לשפר את התמיכה והסיוע לסטודנטים בעלי צרכים מיוחדים ומגוונים, כגון כאלו ששפת אמם אינה עברית.

ביוזמות אחרות מיוצגים מודלים מגוונים וטכנולוגיים לסביבת הוראה-למידה קונסטרוקטיביסטית ולהכשרה איכותית ומשמעותית של פרחי ההוראה שלנו, באמצעות מרכז למידה פעילה מתוקשבת, שילוב המחשב בטיפול בלקויות למידה או תערוכה פעילה כמודל לחינוך באמצעות אמנות. אף היוזמות של בית מדרש תרבותי וקמפוס לומד בחו"ל, מציעות מודלים ייחודיים ומרתקים של הוראה-למידה במכללה המכשירה מורים.

מערך תמיכה המטפח מיומנויות למידה, הערכה וחשיבה ביקורתית, וכן כישורי טיפול במידע יביא לשיפור משמעותי בהתפתחות המקצועית של הסטודנטים ולעמידתם בדרישות אוריינות אקדמית. במסגרת זו כלולות יוזמות כגון: מעבדת כתיבה טובה, כלי הערכה מקוונים, סיקור בקונפליקט - התקשורת והסכסוך הישראלי-פלסטיני, ויוזמת "מועדון מדעי" ליצירת קהילת לומדים (סטודנטים וסגל) ברוח גילוי וחקירה, להפצת ידע חדשני שנוצר באורנים בידי חוקרים בעלי שם בתחום המדעים.

חלק נוסף מהיוזמות מוקצה להעשרת החיים התרבותיים והערכיים במכללה, הן בהיות אורנים "קמפוס ירוק" - על הערכים המלווים אותו ויוזמת "השביל הבינומימיקרי" בגן הבוטני באורנים, והן מתוך תפיסה שסביבה חינוכית איכותית הינה רב-תחומית, רגישת תרבות, מעודדת דיאלוג יהודי-ערבי וצורכת אמנות ויצירה, תרבות, מורשת וחברה. במסגרת זו כלולות, למשל, יוזמות חווייתיות כגון פרויקט "היזמים" אמנים/מרצים, סדנה לטיפול יוצרים צעירים בערבית ספרותית מודרנית, בית מדרש רב-תרבותי וכן התייחסות להיבטי מנהיגות חינוכית וזהות, כגון ביוזמות "עמיות יהודית בתכניות להכשרת מורים - הלכה למעשה", או "מצטיינים נפגשים - אורנים-ברגן".

יוזמות נוספות נוגעות לפיתוח קורסים חדשים במסגרת תשתיות החינוך, כגון: "שילוב בין מחקר כמותי לאיכותני", "בעיות נבחרות בחברתנו", או ניסוח ליבת סילבוס ל"סוציולוגיה של החינוך".

קבוצה אחרת של יוזמות מטרתה לפתח, לתרום ולהעשיר את הידע של מורי המורים לשם השתלבות בתכניות הוראה חדשות ובהנחיית סטודנטים במסגרת התואר השני, להכשירם לליווי ותמיכה בפרחי הוראה, ולספק בידם משאבים לקידום ולפיתוח תכניות הלימודים במכללה, כמו גם דרכים לשיח אחר בכיתה הרב-תרבותית וסיכומם בחוברת "למידה מהצלחות: דרכים להפיכת ההרכב הרב-תרבותי למשאב חינוכי-ערכי בכיתה".

לבסוף, כלולה בחוברת גם יוזמת מחקר הבוחן את תרומת לימודי התואר השני (תוכניות - M.Ed.) במכללת אורנים לעבודתם של המוסמכים ולהתפתחותם המקצועית.

להלן טבלה המסכמת את כלל היוזמות הפדגוגיות המוגשות.

בכבוד רב ובברכה

ד"ר מדי וליצקר-פולק
רקטור המכללה

העתק: פרופ' יאיר קארו- ראש אורנים

בקשות תמיכה ביוזמות פדגוגיות – מכללת אורנים

מס' סידורי	שם היוזמה	מטרות היוזמה	עמ'
1	מרכז למידה פעילה ד"ר ענת שמלא	<ul style="list-style-type: none"> • הקמת מרכז ללמידה פעילה, הקמת צוות היגוי. • פיתוח פדגוגי של חומרי הוראה מותאמים להוראה במרכז • ביצוע פיילוט של הוראה במרכז הלמידה הפעילה • ליווי והערכה פנימית של תהליך ההוראה הכיתה. 	8
2	הערכה בסביבה מתוקשבת ד"ר ענת שמלא	<ul style="list-style-type: none"> • הקמת צוות להכרת כלי ההערכה הקיימים ב-Moodle לשם הדרכתם והטמעתם. • קידום שילוב כלי הערכה מתוקשבים בתהליך ההוראה של סגל המרצים • ליווי והערכה של מרצים המשלבים כלי הערכה מתוקשבים לשם למידה פנים-ארגונית 	11
3	מעבדת כתיבה טובה (יוזמת המשך) ד"ר משה שנו	<ul style="list-style-type: none"> • פיתוח תפיסה מכללתית של "כתיבה טובה" • הפעלת פיילוט של סביבה אינטגרטיבית, אינטרנטית, של כל הגורמים במכללה התורמים ל-"כתיבה טובה" ולטיפוח אוריינות אקדמית, כ"א במקומו, ושל כל מרכיבי התוכן הנדרשים. • פיתוח תפיסה תפעולית של "מעבדת כתיבה טובה" תוך השענות על תיאוריה וניסיון נצבר ב"מעבדות כתיבה טובה" בגופים אקדמיים אחרים בעולם ומכללות בישראל • הפעלה של פורום "כתיבה טובה" שירכז אליו את הדיון בהיבטים השונים של הכתיבה, ייתן מענה לשאלות מרצים וסטודנטים ויהווה במה שיתופית לדיון בהיבטים השונים של הכתיבה. 	14
4	השביל הבינומימיקרי בגן הבוטני באורנים ד"ר מיכל גרוס	<ul style="list-style-type: none"> • קידום המודעות של פרחי ההוראה לנושאים סביבתיים ולפתרונות אפשריים לנושאים אלו. • לימוד בדרך של הפעלה ומשחק על ההתמודדות הסביבתית של אורגניזמים טבעיים אלו, ועל אפליקציות מעשיות ומקיימות שהאדם יכול ללמוד מאותם אורגניזמים. • הקמה של תערוכת חוץ, המזמינה את המבקרים לעצור בנקודות שונות בקרבת צמחים ו/או בעלי חיים, 	16
5	מצטיינים נפגשים – אורנים-ברגן ד"ר אודי מנור ורדית מקלר	<ul style="list-style-type: none"> • יצירת מסגרת למפגש משמעותי בין מחנכים לעתיד מישראל ומנורבגיה, תוך חידוד הזהות הישראלית של כל סטודנט וסטודנט, ערבי-ישראלי ויהודי-ישראלי גם יחד. • העמקה בנושאי תפיסת התפקיד החינוכי, התמודדות עם בעיות ייחודיות ומשותפות לשתי החברות, ותיקון דימויה של מדינת ישראל. 	18

מס' סידורי	שם היוזמה	מטרות היוזמה	עמ'
6	פרויקט "היזמים" אמנים/מרצים שהותירו חותם במכון לאמנות באורנים (1952-1984) - סיפור על יצירה וחינוך בפרספקטיבה של היום פרופ' דוד וקשטיין, ד"ר יעל גילעת	<ul style="list-style-type: none"> הארה על היסטוריית המכון לאמנות בהקשר של הכשרת מורים, חינוך והוראת אמנות בישראל על רקע ציון 60 שנה למכללת אורנים. הפגשה בין אמנים עכשוויים, ששאלות חינוך לאמנות, יזמות ופעילות מהפריפריה עומדות במרכז יצירתם, כדור המשך ל"יזמים". ייצור שיח על הזיקה בין יצירה, חינוך ויזמות. חקירה ותיאור של יצירתם של בכירי הסגל במכון לאמנות באורנים, לקראת הפקת <u>סרט דוקומנטרי</u>, כבסיס ללמידה במסגרת תכניות ההכשרה בחוג לאמנות. אצירה בשיתוף סטודנטים <u>תערוכה</u> מיצירותיהם אמנים אלו. הפקת <u>כנס</u> על יזמות באמנות 2011 באורנים, בו יוקרן הסרט. 	20
7	סדנה לביסוס אוריינטציה הוראה לתלמידים רגילים בהוראת שפה לסטודנטיות ערביות לחנ"מ הלומדות גם לתעודת הוראה שנייה בערבית. גב' שלומית גרשון	<ul style="list-style-type: none"> תיווך וגישור על פערים בין מערכת החינוך המיוחד לזו של חינוך הרגיל, ובין עבודה בשפה הערבית לבין עבודה בהוראת שפה ערבית ספרותית בשני המגזרים באמצעות סדנה לסטודנטיות חנ"מ-ערבית. תמיכה ופיתוח של מוכנות לעבוד בסביבה דו-לשונית (עברית/ערבית מדוברת) בסביבת תלמידים ומורים. 	22
8	סדנה לטיפול יוצרים צעירים בערבית ספרותית מודרנית ד"ר מופיד סידאוי	<ul style="list-style-type: none"> טיפול יצירת טקסטים ספרותיים כתובים בקרב סטודנטים ערביים. פרסום היצירות בכתב עת בשפה הערבית והפצתו במכללה ומחוצה לה. 	23
9	"סיקור בקונפליקט - התקשורת והסכסוך הישראלי-פלסטיני" - פרויקט החוג לתקשורת בשיתוף עם האיחוד האירופי ומוסדות אקדמיים נוספים להכשרת מורים (בנתניה, ת"א ובית לחם) ד"ר מירה פוירשטיין	<ul style="list-style-type: none"> הכשרת סטודנטים יהודים וערביים כאזרחים ביקורתיים היודעים להתמודד באופן מושכל עם הסיקור התקשורתי וייצוגי בנושא הקונפליקט הישראלי-פלסטיני. התנסות באסטרטגיות ניתוח, ביקורת והערכה של טקסטים וייצוגים תקשורתיים של אירועים בסכסוך הישראלי פלסטיני ובדרכי יישומן בעבודה עם תלמידים. התנסות בהפעלת גישת מדיה חלופית אקטיביסטית לסיקור הסכסוך, באמצעות הפקת טקסטים בערוצי תקשורת שונים. 	24
10	בית מדרש רב-תרבותי ד"ר משה שגר	<ul style="list-style-type: none"> התנסות בדרך לימוד אחרת המבטלת את הריחוק האקדמי שבין הטקסט ללומד ואת ההיררכיה שבין המורה ללומד. קידום שיח סובלני פלורליסטי שיש בו התבוננות עומק הדדית בין אנשים שונים בעלי יחס שונה לתרבות היהודית, דתיים, מסורתיים וחילוניים, בעלי עמדות פוליטיות שונות, עולים חדשים וותיקים, יוצאי עדות שונות. הקניית כישורים בהובלת שיח רב-תרבותי למורים בוגרי אורנים בבתי הספר. 	27

מס' סידורי	שם היוזמה	מטרות היוזמה	עמ'
11	בעקבות העולמות היהודים – קמפוס לומד בוילנה וצפון פולין ("ארץ הגבולות") ד"ר משה שני	<ul style="list-style-type: none"> הצעת קורס על בסיס למידה פעילה קונסטרוקטיביסטית, שתאפשר לסטודנטים להתחקות אחר מורכבותם של חיי היהודים בעבר (בתשע"א – בוילנה קובנה, סייני ועוד). בניית מודל של סיור לימודי לסטודנטים במכללה להכשרת מורים בעקבות עולמות תרבותיים מהעבר, שתכניהם נלמדים בחוגים למדעי הרוח. פיתוח מודל חלופי – 'בעקבות החיים' – למסעי הנוער המקובלים לפולין. קיום סיור לימודי בן שבוע ימים בוילנה, קובנה ו"ארץ הגבולות" ביולי 2011. (הסיור במימון המכללה והשתתפות כספית של הסטודנטים) שיתוף הסטודנטים בהכנת המסע ותכניו כמו גם בהעברת התכנים הרלוונטיים במסע. 	29
12	"קשר עין"- תערוכה פעילה, סביבה לימודית - מודל לחינוך דרך אמנות גב' שיר ימגוצ'י	<ul style="list-style-type: none"> פיתוח מודל של סביבה לימודית המאפשרת דיאלוג חינוכי באמצעות האמנות, פיתוח מודעות והיכרות חווייתית לאפשרויות של למידה פעילה בנושאים שונים דרך מפגש עם יצירות אמנות, פיתוח מיומנויות פרשנות, התבוננות ויצירתיות בקרב סטודנטים ומרצים במכללת אורנים ובתי הספר מהאזור. התנסות אישית בתכנון ובנית תערוכה פעילה שתאפשר לסטודנטים יישום כמורים לעתיד מודל זה. 	31
13	בנייה של תכנית לקורס פקולטטי "בעיות נבחרות בחברתנו", במתכונת של הוראה צוותית בינתחומית (ITT) כהכנה למימושה בלמידה מאותגרת בעיות (PBL). ד"ר ניר רסיסי	<ul style="list-style-type: none"> ניצול המסגרת הפקולטטית והרכבה הרב-תחומי לצורך תכנון צוותי בינתחומי של הוראת בעיות בחברתנו בגישה מאותגרת בעיות (שאינה ממוקדת בתחומי-דעת). תכנון קורס שנתי מודולארי הממוקד בבעיות חברתיות נבחרות שראוי ללמדן. 	32

מס' סידורי	שם היוזמה	מטרות היוזמה	עמ'
14	"עמיות יהודית: הלכה ומעשה" בתכניות להכשרת מורים. (יוזמת המשך) ד"ר דוד מיטלברג	<ul style="list-style-type: none"> הצעת קורס חדש "עמיות יהודית: הלכה ומעשה", שידגיש את ההשתייכות לקולקטיב היהודי ויעמיק את הידע וההיכרות הקרובה עם היהודים ה"אחרים", שאינם ישראלים. משתתפי הקורס ילמדו על הדומה, השונה והמשותף שבין יהודים בישראל וברחבי העולם. 	33
15	הכשרה לקראת שילוב המחשב בטיפול בלקויות למידה במסגרת הסדנה להוראה מתקנת המתקיימת בחוג לחינוך מיוחד ד"ר דודי גרנות	<ul style="list-style-type: none"> הרחבת תשתית הידע וכישורי ההוראה של הסטודנטים (שנה ג') כמטפלים בתלמידים לקויי למידה באמצעות העמקת מסלול ההכשרה והרחבת ארגון הכלים שיעמוד לרשותם כמורים לעתיד, במסגרת הסדנה להוראה מתקנת. ביסוס הטיפול באמצעות שימוש בלומדות מחשב כחלק בלתי נפרד מהטיפול בילדים לקויי למידה. בחינת יעילות השימוש בלומדות. פיתוח כלים מקוונים, ויצירת פעילויות מקוונות להתערבות וטיפול בלקויות למידה. 	35
16	פיתוח קורס אקדמי: "שילוב שיטות מחקר - בין האיכותני לכמותי" ד"ר שירלי מידזינסקי, גב' תמר ליבנה	<ul style="list-style-type: none"> פיתוח קורס שיתמקד בשילוב בין שתי גישות מחקר, שיאפשר לסטודנטים לראות היבטים משותפים, משלימים או מרחיבי יריעה בעת ביצוע מחקר וניתוח הממצאים. סיוע לסטודנטים להשתמש באופן מושכל בשתי גישות המחקר, להתאימן לנושא הנחקר, ולבחון ביקורתית מאמרים מדעיים. הנחיה משותפת של שיעור מחקר המשלב את שתי הגישות. 	37
17	תפיסת הזיקות בין חינוך לחברה ואפשרויות מימושן בהקשרים של תכניות הכשרה, בכלל, ובהוראת "סוציולוגיה של החינוך", בפרט ד"ר ניר רסיסי	<ul style="list-style-type: none"> בירור התפיסות הרווחות במכללה באשר להשפעות ההדדיות בין החברה והחינוך, ואיתור ביטוייהן בתכניות ההכשרה (לרבות ב"סוציולוגיה של החינוך"). הצעת שינויים בתכנית ההכשרה שיביאו לידי ביטוי מיטבי את התפיסות הרווחות שלעיל. ניסוח ליבה של סילבוס לקורס "סוציולוגיה של החינוך". 	39
18	הכשרת מחנכות לגילאים הצעירים להבנת ביטויי הילדים במדיומים הבסיסיים של האמנות גב' צילה גביש	<ul style="list-style-type: none"> ביסוס והרחבת ההבנה של המתכשרים להוראה בגילאים הצעירים באשר לתהליכי הלמידה וההתפתחות שחווים ילדים צעירים במדיומים של האמנות, על ידי תיעוד ויזואלי וטקסטואלי של תהליכים אלה. 	40

מס' סידורי	שם היוזמה	מטרות היוזמה	עמ'
19	הכשרת מנחים לעבודת גמר יישומית (יוזמת המשך) ד"ר משה שנו	<ul style="list-style-type: none"> יצירת תפיסה משותפת בתחומים להלן, תוך כדי קביעת מדדים להצלחת התהליך. יצירת תהליך למידה מובנה הכולל הן הכרות עם הרציונאל והמבנה של עבודת הגמר בסוגיות הקשורות לפיתוח תחום עבודת הגמר היישומית, והן למידה ותרגול של עבודת ההנחה. בניית הצוותים ומקצועיותם כבעלי ידע, עניין ומוטיבציה משותפת לעבודת הנחיה אקדמית, יוזמת, מפקחת ותומכת. 	41
20	מועדון מדעי באורנים פרופ' ריקרדו טרומפר, ד"ר אורי שינס	<ul style="list-style-type: none"> יצירת מפגש על בסיס קבוע בין חוקרים ומחדשים בתחומי המדעים לשיחה והיכרות עם חידושי המדע ועם העוסקים בכך. בכל מפגש - הצגת עבודת חקר של סטודנטים מהתואר השני שיש עמה תרומה ייחודית למדע והוראתו. 	42
21	הכשרת צוות לתכנון לימודים והכנת יחידות לימוד ד"ר חני רם, ד"ר עדנה שהם	<ul style="list-style-type: none"> הכשרת אנשי סגל מתחומי ידע שונים, לתכנון לימודים והכנת יחידות לימוד, לשם הרחבת מנעד ההיצע של ההנחה בעבודות הגמר וליוויין בשדה החינוכי. לימוד שיטתי של תפיסות, עקרונות, שיטות ודרכי ביצוע של יחידות לימוד, הדרכה והתערבות. תרגול הנלמד בשיטות של למידת עמיתים ושולחן עגול. הנחיית סטודנטים בתחומים אלו. 	43
22	הכשרת צוות מנחים לליווי ותמיכה בפרחי הוראה במסגרת תכנית ה-M.Teach ד"ר יעל פויס, ד"ר אילה צור	<ul style="list-style-type: none"> הכשרת צוות רחב של מנחים שיעברו יחד תהליך למידה ויהוו קבוצת חשיבה, תכנון, תמיכה והתייעצות במהלך השנים הראשונות להפעלת התכנית. גיבוש תפיסת תפקיד של מנחה בתכנית. גיבוש תכנית לימודים מפורטת. גיבוש דרכי הערכה. גיבוש דרכי פעולה לשם תיאום ציפיות עם בתי הספר. מציאת דרכים ופורומים מתאימים לפתרון בעיות שיתגלו במהלך ההתנסות בשדה. בניית הרציונל והגשר לעבודה מול בתי ספר עמיתים של התכנית. 	44
23	הכשרת צוות להוראה בכיתות רב-אתניות (יוזמת המשך ל"שיח אחר") ד"ר מרי תותרי, ד"ר עינת ליכטינגר, מר וליד מולא	<ul style="list-style-type: none"> הטמעת התפיסה ודרכי ההוראה בכיתה רב-אתנית. השלמת חוברת שתסכם את הידע שהתגבש עד כה במפגשים של המרצים: "למידה מהצלחות: דרכים להפיכת ההרכב הרב-תרבותי למשאב חינוכי-ערכי בכיתה". המשך מפגשי הסגל בפורמט של צוותים מקצועיים, בעל גוון יישומי. פיתוח קורס באוריינות אקדמית בשפה העברית המיועד לסטודנטים ערבים בשנה א'. יצירת תפקיד של מרצה המדריך סטודנטים ערביים המתקשים בהגשת עבודה אקדמית בעברית. מפגשי למידה בהקשר לרב-תרבותיות ויחסי יהודים ערבים בארץ בכלל ובמכללה בפרט (בשיתוף סטודנטים). קליטת עובדת סוציאלית שתסייע לדיקן הסטודנטים במענה לסטודנטים ערבים. 	46
24	מחקר בוגרים של תכניות ה-M.Ed.	<ul style="list-style-type: none"> תרומת לימודי התואר השני (תוכניות - M.Ed.) במכללת אורנים לעבודתם של המוסמכים ולהתפתחותם המקצועית 	48

תכניות במסגרת סל פיקוח שנת הלימודים תשע"א 2010-2011

מרכז למידה פעילה

מטרה/רציונל:

בבסיס קיומה של מערכת החינוך עומדת ההנחה, כי תפקידה להכשיר בוגרים שיוכלו להשתלב בהצלחה בחברה. מתוך כך מתבקש כי תהיה הלימה בין דפוסי התרבות המתקיימים בחברה לבין אלה המונחלים בבית הספר. ההצעה המובאת להלן, הנוגעת להכשרת המורים לעתיד כאורייני תקשוב, נובעת מהנחת יסוד זו ומתוך ההכרה, כי לא ניתן להתעלם מטכנולוגיות המידע שהשתלבו במציאות חיינו וכי יש מקום לבחון כיצד הן משרתות את תהליכי ההוראה-למידה. בבסיס תפיסה זו עומדת האמונה, כי הפדגוגיה היא הגוף המוביל את הטכנולוגיה ולא להיפך¹. נראה, כי שימוש רחב, אך מאוזן, של טכנולוגיות מידע ושל למידה מקוונת עשוי לאפשר במידה רבה את מימושם של שינויים אלה, לעיתים כהשלמת תהליכי הוראה-למידה מסורתיים ולעיתים כחלופה של ממש.

אחד מהיעדים אותו מקדם משרד החינוך בפיתוח תכניות הלימודים הינו הפיכת התלמיד לבקורתי, המסוגל לתאר, לפענח ובעיקר לייצר פרשנות בתחום הדעת אותו הוא לומד. מיומנויות אלו, הנדרשות מבוגרי מערכת החינוך, יכולות להיות מועצמות באמצעות מרחב המאפשר למידה פעילה.

מרכז הלמידה הפעילה המתקשבת הינו מרחב פיזי (כיתה) המאפשר למידה המושתתת על הבנת עקרונות מתחום הדעת בדרכים של חקר והבנת ידע (קונסטרוקטיביזם). אימוץ גישה זו כרוך בהטמעת שיטות שזכו להצלחה, כגון שיטת SCALE-UP שפיתח ביכנר². מרכז הלמידה הפעילה מאפשר תהליכי למידה אינטראקטיביים, בהם התלמיד פעיל ושותף ללמידה. תהליכים אלו מהווים בסיס בעבודה בקבוצות, פתרון בעיות בצוותים, למידת עמיתים, שיטות הערכה חלופיות, שיתופיות - Sharing, משחקי תפקיד/משחקי צוות לטיפול בבעיות אותנטיות (סימולציה), תהליך חקר ותהליך תיכון, Web-Quest, הדגמות מפעילות, בניית מאגר משותף וכדומה. הכיתה מתפקדת כקבוצת מחקר בה מדווחים צוותים שונים על פעילותם ותוצאותיה. תפקיד המרצה מתמקד בתכנון סביבת הלמידה, הפעלת הסטודנטים, ומתן משוב יעיל בזמן אמת, בעת התמודדות הסטודנטים מול האתגרים. הפעילות הלימודית בכיתה מסתייעת ברשת תקשורת בין המרצה

לסטודנטים ובינם לבין עצמם. הרשת מאפשרת שליפת משימות, הצגת מודלים ממוחשבים, הצגת בעיות, מתן משוב, דלייה ואיחזור של מידע רלוונטי, קיום קבוצות דיון ועוד.

הוראה באמצעות **מרכז הלמידה הפעילה המתקשבת** המוצע כרוכה בשינוי דפוסי חשיבה של מרצים וסטודנטים כאחד. על הסטודנטים לעבור ממצב פסיבי, שעיקרו קליטה ורישום דברי המרצה, למצב שבו עליהם לבחון בקבוצה את נושאי הלימוד, להעלות רעיונות, לתת משוב להצעות של חברי צוות אחרים ולהגיב למצבים חדשים. על המרצים לעבור מתפיסה על-פיה הם מקור של ידע "המועבר" לסטודנטים, למצב שבו הם מנחים תהליכי למידה עצמאית ולמידה בקבוצות³.

¹ סלומון, ג' (2000). **טכנולוגיה וחינוך בעידן המידע**. חיפה: אוניברסיטת חיפה וזמורה ביתן.

² Beichner, R. J. (2000). The SCALE-UP Project: A Student-Centered Active Learning Environment for Undergraduate Programs. [\[Online\]](#)

³ פונדק, ד', יעקובזון, פ', טולדנו-קייטעי, ד' ורוזנר, ש' (2008). כיצד מאמצים למידה פעילה: **על הגובה**, 7, 18-21.

יעדים:

- הקמת מרכז למידה פעילה
- הקמת צוות היגוי
- פיתוח פדגוגי של חומרי הוראה מותאמים להוראה במרכז
- פיילוט של הוראה במרכז הלמידה הפעילה
- ליווי והערכה פנימית של תהליך ההוראה הכיתה

אוכלוסיית היעד:

הלומדים לתואר ראשון ותעודת הוראה והלומדים לתואר שני במכללה האקדמית לחינוך "אורנים".

מסלול/התמחות:

ניתן לזהות מספר אוכלוסיות העשויות לאמץ את שיטת ההוראה באמצעות **מרכז הוראה פעילה**, כחלק מתהליך ההכשרה.

- **הוראת המדעים** – בבסיס הוראת המדעים עומדת גישת החקר הכוללת למידה פעילה ופיתוח מיומנויות חשיבה מסדר גבוה. בין היתר, מושם דגש כיום על פיתוח יכולות מטה-קוגניטיביות וחשיבה מדעית, כל זאת, תוך דיון אינטראקטיבי ושיח עם לומדים עמיתים. המרכז ללמידה פעילה מיועד ללומדים לתואר ראשון ושני בהוראת המדעים: (א) הכשרת מורי מדעים לבית הספר היסודי, הכיתה מתאימה לנדרש ממורה למדעים: שילוב של מעבדה רגילה, מעבדה ממוחשבת, סימולציות ודיונים פנים אל פנים, כמו גם דיונים מתוקשבים. היכרות עם צורות ייצוג שונות של ידע מדעי כגון: הכנת פוסטר, הכנת מצגת המשלבת סימולציות או אנימציות. (ב) הכשרת מורי מדעים לבית הספר העל-יסודי (ביולוגיה, פיזיקה, כימיה, מדע וטכנולוגיה): שילוב כלים מתוקשבים במעבדה ובהוראה, עבודה על פרויקטים מדעיים יצירתיים, שילוב מעבדות ממוחשבות, ניתוח ממוחשב של סרטי וידאו המתעדים ניסויים או תופעות מדעיות, שימוש בסימולציות ופיתוח סימולציות להמחשת תופעות אותן לא ניתן למדוד במעבדה, שליטה מרחוק על טלסקופ ואמצעי חישה אחרים, הפעלת תחנת מזג אוויר ועוד.
- **הדרכה פדגוגית** – ההדרכה הפדגוגית מעודדת למידת חקר והוראה אלטרנטיבית. במסגרת שעורי ההדרכה הפדגוגית ניתן יהיה להשתמש בכיתה בדרכים הבאות: (א) עבודה בקבוצות: דיון בהיבטים שונים של סיטואציות חינוכיות, תוך העשרת הדיון במקורות מידע מקוונים. (ב) למידת-חקר של סוגיות חינוכיות/לימודיות תיאורטיות (לדוגמה: שיטות הוראה; גישות חינוכיות; גישות בניהול כיתה וכד'י). (ג) משחקי תפקידים: כל קבוצה לומדת/מגבשת תפקיד ולאחר מכן עבודה במליאה. (ד) ניתוח סיטואציות לימודיות/חינוכיות על בסיס סרט ודיאו. (ה) הצגת מקרה מהשטח (case study) - עבודה בקבוצות על מקרה אחד שהוצג במליאה או עבודה על מספר מקרים בהתאם למס' הקבוצות.
- **תחומי דעת הומניסטיים** – בתחומי דעת כגון: ספרות, אמנות, גיאוגרפיה, מחשבת ישראל, היסטוריה, סוציולוגיה, ובמיוחד בתכניות רב-תחומיות המציעות שילוב בין תחומי דעת שונים – ישנו דגש על תהליכי למידה מבוססי חקר. הסטודנטים נדרשים לפתח מיומנויות של ביקורת, פענוח, השוואה ופרשנות, כל אלה ניתנים להקניה ויישום באמצעות המרכז להוראה פעילה. פעילויות כגון חקר מפות, השוואת מקורות, ניתוח טקסטים, Web-Quest (חקר-רשת), פתרון בעיות אותנטיות, ויזואליזציה של תכנים ועוד, ניתנים להעצמה במרחב פיזי המאפשר עיבוד מידע והבניית ידע דרך שיח ודיון.
- **המרכז למחוננים באורנים** – תלמידים מחוננים הלומדים באורנים נחשפים לתכניות לימוד מגוונות ומאתגרות. המרכז ללמידה פעילה יסייע למורים בהוראה ובתרגול מיומנויות חקר שונות ובפיתוח חשיבה מסדר גבוה בקרב התלמידים המחוננים. אוכלוסיית תלמידים זו מקבלת את הטכנולוגיה כחלק מעולמה ולכן החדשנות אינה זרה

לה. המורים עצמם עלולים לחוות קושי בהתמודדות עם האפשרויות הפדגוגיות הטמונות בכיתה זו ועלינו לכוונם לכך.

משתתפים:

מרצים וסטודנטים במכללה האקדמית לחינוך "אורנים"

דרכי פעולה:

- הסבת כיתה - המעבר ללמידה פעילה כרוך גם בשינוי המבנה של חדר הכיתה. בשיטה זו מוחלף אולם ההרצאות בכיתה סדנאית, בה יושבים הסטודנטים סביב שולחנות עגולים. בכיתה יותקן "לוח חכם" המאפשר ביצוע מגוון רחב של פעולות. מיקום המרצה בחזית האולם על במה מוגבהת מוחלף בעמדה הממוקמת במרכז הסדנא. העמדה מכילה מחשב נייד המחובר לרשת התקשורת ומאפשר גישה אל כל אחד ממחשבי קבוצות העבודה, וכן מצלמת וידאו באמצעותה מוקרנים הרישומים שמבצע המרצה על המסכים.

- הקמת צוות היגוי לגיבוש דרכי הוראה וחומרי למידה המתאימים לסביבת למידה פעילה מתוקשבת. צוות זה יהווה גם גורם תומך לתהליך ההטמעה.
- איתור סגל שיהווה פיילוט לתהליך ההוראה-למידה. סגל זה יעבור הכשרה ייעודית לניצול הסביבה הפדגוגית המתוקשבת ויתנסה בהוראה שכזו כבר בשנת לימודים תשע"א.
- ליווי מחקרי של אותן התנסויות – מנקודת מבט של המרצה והלומדים כאחד.

זמן הפעילות:

כיתה שתאויש בפעילות לאורך שנת הלימודים

מדדים להערכה:

- הקמת פיזית של המרכז ללמידה פעילה
- הקמת צוות היגוי של חמישה אנשי סגל
- פיתוח פדגוגי של חומרי הוראה – מדריך פעילויות
- הוראה במרכז הלמידה הפעילה של כעשרה אנשי סגל המהווים פיילוט
- ליווי והערכה פנימית של תהליך ההוראה הכיתה – דו"ח סוף שנה

תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים: תשע"א 2010-2011

הערכה בסביבה מתוקשבת

מטרה/רציונל:

הערכה בסביבה מתוקשבת הינה רכיב המעשיר ומגוון את כלי ההערכה הקיימים בידי המרצה המשלב תקשוב בהוראתו. השימוש בטכנולוגיית מחשבים מנצל את יתרונות המדיה ומאפשר הערכה מותאמת אישית (לדוגמה – מתן הארכת זמן לזכאים), כמותית ואיכותנית. מערכות מתוקשבות אלה מאפשרות למרצה לפתח מאגר שאלות לתרגול ולמבחן מסכם, הממוין לפי מאפיינים שונים כמו דרגת קושי, נושאים, סוג השאלה ועוד. באמצעות מערכות אלה ניתן לנתח את המבחנים בזמן אמת ולתת למרצה ולסטודנט משוב מיידי על אופן הביצוע. יתרה מזאת, המרצה יכול להפיק מהמערכת דו"חות המפלחים את התוצאות ע"פ קטגוריות שונות, כמו: דו"ח ניתוח שאלות ומסיחים, ודו"ח ביצוע ברמת סטודנט – כל אלה מאפשרים למרצה להתאים את המשך הוראתו.

ההערכה המתוקשבת עשויה לסייע במעקב אחר הלמידה ולשמש כהערכה מעצבת, כך שמרצים יכולים לעשות שימוש במערכת המבחנים המקוונים לשם ביצוע מבדק מקדים או מסכם לנושא, או לשם תירגול הסטודנט את נושא הלימוד, וכל זאת טרם המבחן הסופי. מעקב אחר ביצוע הסטודנט במהלך לימודיו עשוי להאיר למרצה על נקודות חולשה וחוזקה של הסטודנטים במהלך הוראתו.

הסביבה המתוקשבת מאפשרת אף הערכה חלופית של תהליך הלמידה של הסטודנט, באמצעות כלים המזמנים למידה שיתופית כמו פורום (קבוצת דיון ברשת), וויקי (ככלי לעריכת מסמך/ערך משותף). כמו-כן ניתן לבצע מעקב למידה באמצעות יומני למידה או תלקיט דיגיטלי שהינו אוסף עבודות ומטלות הנאגר בתוך תיקייה המאפשרת גישה למרצה לשם מתן משוב.

הדו"חות אותם מסוגלת המערכת להפיק מאפשרים מעקב אחר ביצוע והגשת מטלות, אחר הפעילות באתר (צפייה בפריטים, תרומה לדיונים, כתיבה בוויקי ועוד) ומעקב אחר נוכחות וציונים.

כלי הערכה בסביבה המתוקשבת Moodle

שילובה של הסביבה המתוקשבת Moodle החל במכללת אורנים בשנת הלימודים תש"ע. מערכת זו מכילה רכיבים המאפשרים הערכה מקוונת, כגון:

- שימוש במבחנים מקוונים בעלי משוב אוטומטי, המבוססים על מאגר שאלות הממוין על-פי נושאים, דרגות קושי, מיומנויות ועוד
- שימוש בתירגול מקוון כהכנה או כסיכום לתת-נושא לשם הערכה מעצבת
- מעקב אחר התקדמותם של הסטודנטים בביצוע מטלות
- תלקיט דיגיטלי המזמן מעקב למידה איכותני, המשקף תהליכי למידה מתמשכים
- מתן משוב אישי לסטודנט – איכותני וכמותי
- הפקת דו"חות מעקב וניתוח על-פי צורכי המרצה

המכללה האקדמית אורנים, מעודדת שימוש בכלי הערכה מתוקשבים ושמה לה למטרה לקדם שילוב כלים אלה בתהליך ההוראה של סגל המרצים.

יעדים:

- הקמת צוות להכרת כלי ההערכה הקיימים ב-Moodle לשם הדרכתם והטמעתם.
- קידום שילוב כלי הערכה מתוקשבים בתהליך ההוראה של סגל המרצים
- קיום מבחנים מתוקשבים בהערכה מסכמת לקורסים
- שילוב כלי הערכה מעצבת כפורטפוליו דיגיטאלי
- ליווי והערכה של מרצים המשלבים כלי הערכה מתוקשבים, לשם למידה פנים-ארגונית.

אוכלוסיית היעד:

מרצים המלמדים לתואר ראשון ותעודת הוראה והמלמדים לתואר שני במכללה האקדמית לחינוך "אורנים".

מסלול/התמחות:

במסגרת לימודי התואר הראשון ותעודת הוראה ולימודי התואר השני, ניתן לזהות מספר אוכלוסיות העשויות לשלב כלי הערכה מקוונים:

- **הוראת המדעים** – תירגולים בעלי משוב אוטומטי לפני מעבדה או כדו"ח מסכם; מבחנים מקוונים המשלבים אנימציות וסימולציות ממוחשבות כחלק מפריטי המבחן המאפשרים חקר וחשיבה מסדר גבוה; פורטפוליו דיגיטלי לתצפיות ומעקב אחר בעלי חיים ועוד.
- **הדרכה פדגוגית** – הערכה המבוססת על קבוצות דיון ומשחקי תפקידים ברשת; פורטפוליו דיגיטאלי בו מתועדת ההתנסות בבתי הספר – תצפיות, מערכי שיעור, סיכומים ועוד; מבחנים מסכמים בקורסי מבוא כמו מחקר כמותי.
- **תחומי דעת הומניסטיים** – פעילויות כגון חקר מפות, השוואת מקורות, ניתוח טקסטים, Web-Quest (חקר-רשת), פתרון בעיות אותנטיות, ויזואליזציה של תכנים ועוד מתאימים לכלי הערכה מתוקשבים כגון פורטפוליו דיגיטלי; קבוצות דיון ברשת לפתרון סוגיות מרכזיות בתחום הדעת; למידה שיתופית והערכת עמיתים בסביבות כמו וויקי ופורום.

משתתפים:

מרצים וסטודנטים במכללה האקדמית לחינוך "אורנים".

דרכי פעולה:

- התקנת מודולות של כלי הערכה מתוקשבים, בחינתם על-ידי צוות היחידה ללימודים מקוונים באורנים ופיתוח חומרי הדרכה ליישום
- הקמת צוות הטמעה לתמיכה במרצים הן בהיבט הטכנולוגי והן בהיבט הדידקטי של הפעלת כלי הערכה מקוונים.
- איתור סגל שיהווה פיילוט לשילוב כלי ההערכה המקוונים במהלך הוראתם ובסיומה.
- ליווי מחקרי של התנסויות ההערכה - הן מצד המרצה והן מצד הלומדים.
- הטמעת השימוש בדו"חות מעקב בקרב כלל המרצים לשם ייעול ההיבט הניהולי-אדמיניסטרטיבי (נוכחות, פרסום ציונים) וההיבט ההוראתי (מתן משוב מעצב ומסכם).

זמן הפעילות:

שילוב כלי הערכה מעצבת ומסכמת לאורך כל שנת הלימודים האקדמית.

מדדים להערכה:

- התקנת לפחות 5 מודולות שונות ב-Moodle המאפשרות הערכה מתוקשבת
- הקמת צוות הטמעה של חמישה אנשי סגל

- פיתוח של חומרי הדרכה – מדריך למשתמש
- שימוש בכלי הערכה מתוקשבים איכותניים וכמותיים בכ- 30 קורסים המהווים כפיילוט
- ליווי והערכה פנימית של שילוב כלי הערכה מתוקשבים – דו"ח סוף שנה

תכניות במסגרת סל פיקוח שנת הלימודים תשע"א, 2010-2011

שם התכנית – מעבדת "כתיבה טובה" (יוזמת המשך)

א. מטרה/רציונל

כתיבה - אקדמית, עיונית, יצירתית – הנה אתגר חינוכי ותרבותי שדורש טיפוח והנו ליבת העשייה של כל מוסד אקדמי ובודאי גם של מוסד להכשרת מורים. מדובר באתגר רב-תחומי שדורש הכשרה מורכבת וליווי ותמיכה במספר רב של נושאים. אמנות "הכתיבה הטובה" הבטים שונים שלה מפותחים בחלקים שונים של הארגון אולם הם נדרשים לאינטגרציה במאמצי הכתיבה של הסטודנט והמורה. לשם כך יש להביא אותם לסביבה אחת, כך שיהיו נגישים לכל נצרך, מתוך תפיסה סינרגטית של משאבי המכללה ומתוך תפיסה רב-תחומית של עצם הכתיבה. בסביבה זו יהיו:

- נגישות לכלי חיפוש
- נגישות למאגרי מידע (דרך אתר הספרייה)
- נגישות למדריכי סגנון וכתיבה
- נגישות למשאבי "כתיבה טובה"
- נגישות כלי מחקר (דרך אתר רשות המחקר)
- נגישות לאנשים (ממש אנשים) תומכי כתיבה, סגל וסטודנטים "נאמני כתיבה טובה"
- פורומים וקבוצות דיון בנושא כתיבה
- מאגרי שאלות ותשובות בנושא כתיבה

כיום רבות מהאוניברסיטאות בעולם מקיימות סביבה מעין זו. הדוגמה הבולטת מצויה באוניברסיטת פרדו באינדיאנה ארה"ב שבשנת 1976 הייתה הראשונה לייסד מעבדת כתיבה ובשנת 1993 העלתה אותה כמעבדת אינטרנטית לכתיבה טובה והיא משרתת כיום מיליוני משתמשים מהעולם כולו. כתובתה: <http://owl.english.purdue.edu>.

ב. יעדים

1. **מיפוי ושיתוף** - מיפוי כל מרכיבי הכתיבה הטובה ומיקומם באגפי המכללה והפעלתם בצורה סינרגטית תוך שיתוף פעולה ומניעת כפילות או פיתוח של גישות סותרות שמפריעות לעבודת הסטודנטים.
2. **פיתוח תאוריה מקצועית** - פיתוח תפיסה מכללתית של "כתיבה טובה"
3. **סביבה אינטגרטיבית נגישה לכל** - יצירת סביבה אינטגרטיבית, אינטרנטית, של כל הגורמים במכללה התורמים ל-"כתיבה טובה", כ"א במקומו, ושל כל מרכיבי התוכן הנדרשים (כנ"ל).
4. **תפיסה תפעולית** - פיתוח תפיסה תפעולית של "מעבדת כתיבה טובה" תוך השענות על תיאוריה וניסיון נצבר ב"מעבדות כתיבה טובה" בגופים אקדמיים אחרים בעולם ומכללות בישראל
5. **פורום כתיבה טובה** - הפעלה של פורום "כתיבה טובה" שירכז אליו את הדיון בהיבטים השונים של הכתיבה, ייתן מענה לשאלות הסטודנטים ויהווה במה שיתופית לדיון בהיבטים השונים של הכתיבה.
6. **נאמני כתיבה טובה** - הפעלה של צוות סטודנטים "נאמני כתיבה טובה" לשם תמיכה ביכולת הכתיבה של סטודנטים בכל ענפי המכללה ובמיוחד סטודנטים שהעברית אינה שפת אמם.

ג. אוכלוסיית היעד

1. כלל תלמידי המכללה לתואר ראשון ולתואר שני
2. מורי המכללה העוסקים בעצמם בכתיבה עיונית אקדמית או יצירתית
3. סטודנטים לחינוך במכללות אחרות בישראל
4. בוגרי המכללה שהם מורים בשדה הנזקקים לתמיכה בנושא

ד. מסלול/התמחות
הפקולטה למדעי הרוח והחברה, הפקולטה לחינוך, הפקולטה ללימודים מתקדמים

ה. משתתפים: מרצים / סטודנטים

- ד"ר משה שניר – מרכז
- ד"ר איריס חי – מנהלת ספריית המכללה
- ד"ר שרה קלימן – מנהלת מרכז התמיכה באוריינות אקדמית "מעין"
- ד"ר לילך לב-ארי – ראש הרשות למחקר ולהערכה
- כרמית שלו-לייפר - מרכזות מרכז תמיכה "קשת" ללקויי למידה
- ד"ר מירה קרניאלי – רכזת קורסי תשתיות בחינוך
- ד"ר עירית זאבי – מרכזות תחום הכתיבה האקדמית
- ד"ר עינת ליכטינגר – מרצה בתחום של כתיבה אקדמית
- סטודנטים – "נאמני כתיבה טובה", שנים ג'-ד' ותלמידי תואר שני

ו. דרכי פעולה

- סמסטר א', תשע"א – השלמת תשתית תיאורטית ל"כתיבה טובה" – בתש"ע הוצג הנושא לראשונה בכנס אקדמי במכון מופ"ת
- סמסטר א', תשע"א – המשך הפיתוח של הסביבה האינטרנטית-אינטגרטיבית שתאגם את כל משאבי המכללה בתחום הנושא של "כתיבה טובה" ותאפשר לשותפי מקצוע לפעול באמצעות המעבדה לתמיכה בסטודנטים.
- סמסטר א', תשע"א – פיתוח דרכי תפעול סינרגיות של כלל גורמי המכללה הקשורים לנושא: הספרייה, מרכז "מעין", רשות המחקר, מורים שמעבירים קורסים לכתיבה אקדמית
- סמסטר ב', תשע"א – הפעלת צוות סטודנטים "נאמני כתיבה טובה".

ז. זמן הפעילות: יום / שעות

כל שעות היממה, כל ימות השבוע, באופן א-סינכרוני

ח. מזדדים להערכה

- הטמעה של סביבה מכללתית במהלך השנה הקרובה בכל המערכות המתוקשבות והנגשת המעבדה לכל הקורסים בכל הפקולטות.
- פיתוח כל ההיבטים התיאורטיים של המעבדה – יצירת "תורה" מכללתית
- שימוש בסביבה המקוונת בגורמי התמיכה המשולבים בה על ידי תלמידים בכל הפקולטות ובכל תכניות הלימוד.

תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א 2010-2011

'שביל הביומימיקרי' בגן הבוטני באורנים

מטרה/רציונל:

ביומימיקרי (Bio=Life, Mimesis=imitate) הינה דיסציפלינה רב-תחומית העוסקת בחיקוי ולמידה מהטבע לפתרון בעיות בדרכים מקיימות (Sustainable). הנחת היסוד הביומימיקרית היא שהפתרונות למרבית הבעיות שבהן נתקל האדם כבר נפתרו בדרך מקיימת בטבע. שילוב הידע האנושי עם הידע שבמערכות הטבעיות מאפשר פתרונות חדשניים ומקיימים.

"שביל הביומימיקרי" ממוקם בסביבה הטבעית ומכיל מידע אודות נושאים סביבתיים שונים על פי מתודולוגיית הביומימיקרי. השביל מהווה למעשה תערוכת חוץ, המזמינה את המבקרים לעצור בנקודות שונות בקרבת צמחים ו/או בעלי חיים, וללמוד בדרך של הפעלה ומשחק על ההתמודדות הסביבתית של אורגניזמים טבעיים אלו, ועל אפליקציות מעשיות ומקיימות שהאדם יכול ללמוד מאותם אורגניזמים.

שביל ביומימיקרי הוא דרך חדשה להיכרות עם תחום הקיימות והסביבה באמצעות למידה מהטבע. היתרון של קידום המודעות לנושאים סביבתיים באמצעות תחום הביומימיקרי הוא שימוש בגישה חינוכית היוצאת מזווית של תקווה – קיימים בטבע פתרונות לבעיות הסביבתיות אתן אנו מתמודדים כיום.

פיתוח שביל כזה במכללה לחינוך ובאמצעות סטודנטים – "פרחי הוראה", יוצר מוקד למידה ייחודי לנושאי קיימות וסביבה מחד ומאידך, מפתח חשיבה יצירתית ומכשיר אותם להיות שגרירים של תחום חדש זה בבתי הספר בהם ילמדו בעתיד. הקמת שביל הביומימיקרי הראשון מסוגו בארץ בשטחי הגן הבוטני של מכללת אורנים תיעשה בשיתוף עם ארגון הביומימיקרי בישראל. שביל דומה הוקם ע"י ארגון הביומימיקרי האמריקאי במונטנה שבארה"ב והוא מהווה מוקד משיכה מעניין לתושבי האזור.

יעדים

1. קידום מודעות פרחי הוראה לנושאים סביבתיים ולפתרונות אפשריים לנושאים אלו, תוך התבוננות ולמידה מהדרך בה הטבע פותר בעיות בצורה מקיימת.
2. פיתוח תפיסת עולם המכבדת את הטבע והחיים בו, כחלק מתפיסת עולם חינוכית-ערכית.
3. יצירת מצע בגן לחוויית לימוד רב-תחומית ועשירה יותר.
4. יצירת קשרים בין הגן הבוטני באורנים לבין ארגונים ירוקים חדשים.

אוכלוסיית היעד:

סטודנטים בכל מסלולי הלימוד באורנים.
תלמידי בתי ספר וגנים, מורים (השתלמויות).

מסלול/התמחות:

כל המסלולים
בעיקר מתחומי האומנות והטבע

משתתפים:

מרצים / סטודנטים בעיקר מתחומי האומנות והטבע.

דרכי פעולה:

- ספטמבר-אוקטובר 2010 - יצירת קשר עם ארגון הביומימיקרי הישראלי ובניית תכנית פעולה משותפת.
- נובמבר-ינואר - לימוד הנושא ותכנון מוקדי העניין והתכנים של השביל ומסלולו בגן בשיתוף עם פרחי הוראה.
- פברואר-מרץ - עיצוב שלטי המסלול בשיתוף עם סטודנטים מהמכון לאמנות
- אפריל-מאי - הכנת השלטים
- יוני - אירוע פתיחת השביל
- פברואר – יוני 2009 – במקביל לתהליך עיצוב השלטים תתבצע גם הנחיית קבוצות לימוד, ופיתוח תכנית לימוד באמצעות השביל בשיתוף סטודנטים בקורס לחינוך סביבתי.

זמן הפעילות: יום / שעות

בהתאם ללוח הזמנים של הקורסים הקיימים.

מדדים להערכה

- פרחי הוראה בעלי יכולת להתבוננות מעמיקה בסביבה, המבינים את עקרונות הביומימיקרי ומסוגלים להטמיעה בעתיד גם בבתי הספר.
- "שביל הביומימיקרי" בגן שיאפשר סיור עצמאי בין עמדות ההסברה, או סיור מודרך בליווי מדריך ומיועד לגילאים שונים (מצע להתנסות לפרחי ההוראה).
- דף מסלול למסיירים בשביל.
- חוברת הדרכה למורה /מדריך במסלול.

הערות

נשמח לתמיכה גם בהוצאות השילוט עצמו.

תכניות במסגרת סל פיקוח שנת הלימודים תשע"א 2010-2011

מצטיינים נפגשים – אורנים-ברגן (נורבגיה)

מטרה/רציונל:

יצירת מסגרת למפגש משמעותי בין מחנכים לעתיד מישראל ומנורבגיה, במסגרתו אפשר יהיה להעמיק בנושאי תפיסת התפקיד החינוכי, התמודדות עם בעיות ייחודיות ומשותפות לשתי החברות, ולתקן את דימויה של מדינת ישראל. ההנחה מאחורי הרעיון היא כי מפגש בין עמיתים המתרחש באופן בלתי אמצעי עשוי לתרום לכל המשתתפים ולהעמיק בשל כך את עבודתם החינוכית. בנוסף תדמיתה השלילית של ישראל, אשר אנו סבורים כי הוא לא מוצדק (גם אם יש מקום לביקורת), מחייב מעורבות של אזרחים החרדים לנושא זה, ועל אחת כמה וכמה אם מדובר במחנכים בעתיד הקרוב.

יעדים:

1. חידוד הזהות הישראלית של כל סטודנט וסטודנט, ערבי-ישראלי ויהודי-ישראלי גם יחד.
2. חידוד תפיסת התפקיד החינוכי לקראת יציאה לשטח.
3. הקניית חוויה חינוכית-חברתית משמעותית (לפני, תוך כדי ואחרי המפגש בנורבגיה).
4. העמקת הקשר של מכללת אורנים עם מוסדות דומים בחו"ל.

אוכלוסיית היעד: שנתון ג' בתכנית המצטיינים

מסלול/התמחות: כל מסלולי ההתמחות, תכנית המצטיינים

משתתפים: שני מרצים ו-13 סטודנטים

דרכי פעולה:

- א. יצירת קשר עם איש סגל בנורבגיה לצורך בניית תוכנית (ביצוע: יולי 2010)
 - ב. תכנון הפעילות במהלך השנה עד לנסיעה (ביצוע: אוגוסט-ספטמבר 2010)
 - ג. קיום קורסים ייחודיים כהכנה לתכנית: שיפור האנגלית, ישראל כמדינה יהודית-דמוקרטית, היכרות עם נורבגיה, הכנות קבוצתיות לנסיעה ולשלב הסיכום (ביצוע: סמסטר א' וסמסטר ב' בשנה"ל תשע"א)
 - ד. ביקור בנורבגיה (15 עד 20 במאי, 2011). הביקור יכלול הרצאות משותפות לאורחים ולמארחים הן על היבטים חברתיים וחינוכיים שונים של נורבגיה והן על ישראל. כמו כן יבקרו האורחים במוסדות חברתיים וחינוכיים בעיר ברגן, ילמדו שיעורים בכיתות בבתי ספר בעיר, ויקיימו שיחות אישיות מעמיקות עם מארחיהם.
- מועד הביקור נבחר במיוחד כך שהאורחים מישראל יחוו את יום העצמאות הנורבגי (חל ב-17 במאי), יום בו מתקיימים אירועים לאומיים מגוונים. יש לדבר חשיבות לכשעצמה על רקע השיח האנטי-לאומי הרווח בישראל (כאילו ישראל היא מדינת הלאום האחרונה שנותרה על פני כדור הארץ).
- ככלל, חוט השני שיחבר את כל הפעילויות יהיה 'הזהות האישית של המחנך', בין אם הוא נורבגי בין אם הוא ישראלי. מנקודת מבט זו של זהות המחנך, יושם דגש על בחירת הפעילות ושיחות העיבוד שיתלו אליהן גם אחרי החזרה ארצה.

זמן הפעילות: יום / שעות :

כמפורט ב'דרכי פעולה': הביקור בנורבגיה הוא בסדר גודל של 60 שעות (לפי 10 שעות פעילות במשך שישה ימים).

מדדים להערכה:

עבודה קבוצתית לפני ואחרי המפגש בנורבגיה.
הסטודנטים יידרשו לבצע תיעוד במהלך הביקור, ולאחריו להגיש חיבור בכתב בן 5-8 עמודים בו יביעו את עמדתם על שורת נושאים שיגובשו באופן משותף בשלב ההכנה (הזהות הישראלית שלי; תפיסתי העצמית כמחנך; מחשבות אופרטיביות; כיצד ניתן להמשיך קשר בין מחנכים; וכד')

הערות:

המארחים בנורבגיה (בראשות פרופ' קארי סמית, אוניברסיטת ברגן) הביעו נכונות למיזם חינוכי זה ויתרמו מצדם את כל הצד הלוגיסטי.

**תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א 2010-2011**

**פרויקט "היזמים" אמנים/מרצים שהותירו חותם במכון לאמנות באורנים
(1952-1984) - סיפור על יצירה וחינוך בפרספקטיבה של היום**

מטרה/רציונל:

הפרויקט המוצע שם לו למטרה לחקור, לתעד ולבחון את עבודתם האמנותית-חינוכית של בכירי האמנים שיסדו ולימדו במכון לאמנות באורנים, אשר חמישה מביניהם קיבלו פרס ישראל: יחיאל שמי, מרסל יאנקו, יוחנן סימון, דב פייגין, מיכאל גרוס ובכירים נוספים, כגון אריה רוטמן, אורי לפשיץ, יעקב דורצ'ין.

הפרויקט יכלול מפגש בין אמנים עכשוויים אשר זכו במלגת "אמן בקהילה" לבין סטודנטים לאמנות במכון לאמנות במכללת אורנים, בהנחיית פרופ' דוד וקשטיין. במסגרתו ייבחנו סוגיות כגון יזמות אמנותית - פעם והיום, חלוציות, ייעוד ותמורות בערכים של חינוך לאמנות במהלך הדורות.

יוזמה זו היא בעלת חשיבות רבה הן בפן הפנים-מכללתי והן בכלל ארצי, ותהווה מודל למערך שלם של בחינה עיונית, חזותית וחוייתית של שאלות יסוד בחינוך ובתרבות, בהן הייתה ויש למכללת אורנים עמדה וחזון.

יעדים:

1. להאיר ולהבליט את ההיסטוריה של המכון לאמנות בהקשר של **הכשרת מורים, חינוך והוראת אמנות בישראל** על רקע ציון 60 שנה למכללת אורנים.
2. לחקור ולתאר את יצירתם של בכירי הסגל במכון לאמנות באורנים, במטרה להפיק **סרט דוקומנטרי** עליהם (אמנים, פעילי תרבות, קבוצות אמנים מחנכים והיסטוריונים של האמנות), שיהווה בסיס ללמידה במסגרת תכניות ההכשרה בחוג לאמנות.
3. לאצור בשיתוף הסטודנטים **תערוכה מיצירותיהם של אותם האמנים**.
4. להפגיש אמנים עכשוויים, ששאלות כגון חינוך לאמנות, יזמות ופעילות מהפריפריה עומדות במרכז יצירתם, המהווים סוג של דור המשך ל"יזמים".
5. לייצר שיח בעל עומק היסטורי על הזיקה בין יצירה, חינוך ויזמות.
6. לקיים **כנס** על יזמות באמנות 2011 במכללת אורנים, במקביל לתערוכה, בו יוקרן הסרט הנ"ל, במסגרת חגיגות ה-60 למכללת אורנים.

אוכלוסיית היעד:

סטודנטים ומרצים בחוג לאמנות במכללה.
קהל שוחר אמנות במכללות ואוניברסיטאות.
קהל רחב של שוחרי אמנות.

מסלול/התמחות:

אמנות

משתתפים: מרצים / סטודנטים

ארבעה-שישה סטודנטים מתקדמים (שנים ג'-ד') במכון לאמנות.
שמונה אמנים, זוכי מלגת 'אמן בקהילה' - צוות קולנוע לתיאטרון תהליך היצירה;

דרכי פעולה:

הפרויקט יכלול חלקים "תחקיריים" וחלקים הפקתיים. בנוסף, כפי שצוין לעיל, הרציונל מכתוב שמעבר לפעילויות אלה יתקיימו שיחות ודיון על יזמות באמנות ובחינוך, ואלה יזמנו מפגש בין האמנים, הסטודנטים וחומרים מהעבר: תיעוד ויצירות האמנים הבכירים והאמנים העכשוויים העוסקים גם הם ביזמות אמנות-חינוכית.

זמן הפעילות: יום / שעות

הפעילות המשותפת של כל המשתתפים (דיון והכנה) תתקיים מדי יום ב' בין השעות 19:00- 21:00. כמו כן יידרשו שעות עבור תחקיר, כתיבה ועריכת הסרט.

מדדים להערכה

הפעילות אמורה לייצר תוצרים ממשיים ורוחניים:

1. הערכת התוצרים: סרט, תערוכה, כנס.
2. הערכת השינוי (על ידי שאלונים ומחווניים) שחל בעמדות הסטודנטים ואמני הפרויקט בנושאים הנדונים.

**תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א 2010-2011**

**סדנה לביסוס אוריינטציית הוראה לתלמידים 'רגילים' בהוראת שפה בקרב
סטודנטיות ערביות לחנ"מ הלומדות לתעודת הוראה שנייה בערבית**

רציונל:

בשנים האחרונות גדל בהתמדה מספר הסטודנטיות הלומדות בתכנית חנ"מ+ערבית ובחרות לעשות תעודת הוראה שנייה בערבית. ההכשרה להוראה בחינוך המיוחד מבוססת על גישות הוראה שונות בתכלית מן הגישות המקובלות בהוראת שפות בכלל, ובהוראת ערבית בפרט, **בכיתות הטרוגניות**. הפערים בין שתי הגישות, שביסודם עומדים השוני בין מאפייני הלומדים, כישוריהם הלימודיים, רמת התפתחותם השפתית, חומרי הלמידה ודרכי ההוראה, אינם ניתנים לגישור באופן עצמאי על ידי הסטודנטים, ומחייבים תיווך ופיתוח מקצועי של מדריך פדגוגי המתמחה בהוראת השפה ערבית.

מטרת הסדנה:

מטרת הסדנה, אשר תתקיים בנוסף לשיעורים הסדירים של תעודת ההוראה בערבית, היא לתווך ולגשר על פערים בין מערכת החינוך המיוחד לזו של חינוך הרגיל, ובין עבודה בשפה הערבית לבין עבודה בהוראת שפה ערבית ספרותית בשני המגזרים.

יעדים:

1. ניתוח משווה ביקורתי של ההבדלים הנתפסים במשמעות המושג "הוראת שפה נוספת" בין החינוך המיוחד לחינוך הרגיל
2. דיון בפערים הקיימים בהוראת השפה הערבית בחינוך המיוחד ובחינוך הרגיל ופיתוח דרכי חשיבה ומתודות, במטרה לגבור על פערים אלו במישור התיאורטי והמעשי.
3. תמיכה ופיתוח של המוכנות לעבודה בסביבה דו-לשונית (עברית/ערבית מדוברת) בסביבה של תלמידים ומורים.

אוכלוסיית היעד:

סטודנטים של החוג לערבית במסלול חנ"מ+ערבית, הלומדים לתעודת הוראה שנייה בערבית

מסלול/התמחות:

החוג לערבית, תכנית חנ"מ-ערבית

משתתפים: מרצים / סטודנטים:

מנחת הסדנה, סטודנטים במסלול חנ"מ ערבית, מורים מאמנים, סגל החוג.

דרכי פעולה – עבודה סדנאית קבוצתית ופרטנית.

מדדים להערכה – תוצרי ההשוואה הנ"ל, משוב מן השדה (מהמורים המאמנים), משוב מהסטודנטיות ומהסגל.

**תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א 2010-2011**

סדנה לטיפוח יוצרים צעירים בערבית ספרותית מודרנית

מטרה/רציונל:

סטודנטים דוברי ערבית מתקשים להתבטא היטב בערבית ספרותית, לא כל שכן ליצור בה פרוזה או שירה. לכן מטרת הסדנה היא לאפשר לדוברי השפה לפגוש בהנאה את שפת אמם, מתוך בחירה, וליצור בה טקסטים ספרותיים כתובים שיפורסמו בכתב עת בשפה הערבית.

יעדים:

1. טיפוח מודעות וגאווה של סטודנטים ערביים בשפה הערבית הספרותית.
2. שיפור יכולת ההבעה והביטוי הספרותיים של סטודנטים בעלי כישורי כתיבה.
3. הפקת כתב עת שיציג את ביכורי הכתיבה ויופץ במכללה ומחוץ לה.

אוכלוסיית היעד:

סטודנטים ערביים במכללה

מסלול/התמחות:

כל החוגים

משתתפים: מרצים / סטודנטים

סטודנטים, מנחה מלווה ומפיק כתב העת

דרכי פעולה:

1. פרסום קול קורא על דבר קיומה של הסדנה,
2. עבודה פרטנית וקבוצתית עם היוצרים הצעירים,
3. הפקת כתב העת.

מדדים להערכה:

1. היקף ההשתתפות של הסטודנטים בסדנה וביצירה
2. פרסום כתב העת
3. משובים על כתב העת.

תכניות במסגרת סל פיקוח שנת הלימודים תשע"א 2010-2011

"סיקור בקונפליקט - התקשורת והסכסוך הישראלי-פלסטיני"

פרויקט החוג לתקשורת בשיתוף עם האיחוד האירופי ומוסדות אקדמיים נוספים להכשרת מורים (בנתניה, ת"א ובית לחם)

מטרה:

להכשיר את הסטודנטים להיות אזרחים ביקורתיים היודעים להתמודד באופן מושכל עם הסיקור התקשורתי וייצוגיו בנושא הקונפליקט הישראלי-פלסטיני.

רציונל:

עיקר ענייננו בפרויקט זה הוא לפתח בקרב הסטודנטים את המודעות למקומם המרכזי של המדיה בהבניית מציאות הסכסוך הישראלי-פלסטיני, ובעיצוב תמונת עולמם ביחס למציאות זו, ולקדם את הבנתם הביקורתית על אופיו המוטה של הסיקור התקשורתי ומסריו.

הצורך במימוש יעדי הפרויקט נובע מתוך ההכרה בחשיבות התפקידים שמגלמים אמצעי התקשורת בהבניית מציאות הסכסוך, ובהתהוות דעת הקהל: בעיצוב דעות, בהעברתן ובמתן ביטוי להן. כסוכני חיברות מבססים אמצעי התקשורת את משקלם החל בגיל הצעיר, ו משמשים מקורות לימוד ומאגר מידע על המציאות הסובבת, שמתוכם היחיד או הפרטים שואבים מידע ובהמשך מסתייעים בו לגיבוש דעותיהם. ככל שגוברת נוכחותם בחברה, כך הם מקרינים ממשקלם על דעת הקהל ועל מרכיביה השונים¹. כל שכן, כאשר המדובר בסיקור אירועים בסכסוך הישראלי פלסטיני, המהווים חלק בלתי נפרד משגרת החיים של הסטודנטים והציבור בישראל.

תפקידי התקשורת בולטים ומועצמים במיוחד בעת קונפליקטים ומשברים, בניהול האירועים הנקשרים להם, בפיקוח החברתי על עמדות הציבור, רגשותיו והתנהגותו². בכוחה של התקשורת לחזק אינטרסים לאומיים, להשפיע על היחיד ועל תת קבוצות כמו אליטה פוליטית, ועל כלל החברה³. בשנים האחרונות, מתרבות ההערכות, כי בכוחם של המדיה להשפיע על הציבור גם, **כיצד לחשוב ומה לחשוב**, ובמיוחד, ככל שלפרט ניסיון אישי מועט עם הנושא המוצג במדיה⁴. פעולתם האידיאולוגית של המדיה מתבצעת על ידי יצירת מסגרות, זוויות סיקור, שדרךן רואה הציבור את האירוע המסוקר. אלו מספקות את המשמעות לתופעות והופכות אותן למובנות מאליהן. מסגרות התקשורת אם כן, משפיעות על הציבור – בין השאר, מיהם האחראים למצב, שינוי עמדות, והשפעה על התנהגות. כך למשל, דניאל דור⁵ הראה במחקרו, כיצד בעיתונים הישראליים, בימיה הראשונים של אינתיפאדת אל-אקצה, שולבו תמונות רבות של מפגינים פלסטינים המתעמתים עם חיילי צה"ל, מתוך זווית מסגור המציבה אותם כ"פורעים", ואת חיילי צה"ל כפסיביים. בכוחו של המסגור, איפוא, לייצר מציאות מדומיינת שמתגברת על המציאות ה"קשה", והתוצאה היא שתמונת המציאות מתהווה באמצעות תיווך תקשורתי המעוות את המציאות ומנתק את הקהל ממנה⁶.

מגמה זו מתעצמת עוד יותר בעידן המדיה החדשה, שבה ייצוגי המציאות בתקשורת משתלטים על המציאות עצמה. המדיה מכפיפה אליה את המציאות האמיתית ויוצרת בעבורנו הדמיה של המציאות. "הדמיה במינוח של תיאוריות ביקורת התרבות היא תהליך שבו מחליפים הייצוגים של

¹ כספי, ד', 2001: **תמונות בראש, דעת קהל ודמוקרטיה**, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

² וימן, ג', 2001: "שעת החסד: תפקוד התקשורת הישראלית לאחר רצח רבין", בתוך: כספי, ד' (עורך) 2001:

תקשורת ודמוקרטיה בישראל, ירושלים: מכון ואן ליר, ע' 223-237.

³ Wright, 1960;1985

⁴ Gamson, 1992; Gitlin, 1980; Tuchman, 1978

⁵ דור, 2001: **עיתונאות תחת השפעה**, תל-אביב: בבל.

⁶ פוירשטיין, דרור, "הארץ", 8.10.2001.

הדברים את הדברים המיוצגים... תהליך המטשטש את הגבולות בין המציאות לבין הבדיון¹. ייצוגי המציאות אינם אלה ה"אובייקטיביים" אלא אלה המוגדרים כ"מציאות" על ידי אמצעי תקשורת ההמונים. במובן הזה, הקונפליקט הישראלי-פלסטיני, כמו נושאים אחרים, מקבלים משמעות מתוכת דרך תהליכי מיון, מסגור ופרשנות של המדיה, והקהל הולך לאיבוד ב"זרם" של הדמיות שיוצרת התקשורת.

גם לשינויים שחלו במקצוע העיתונאות, בעבודת העיתונאים ומעמד העיתונות, ובתפקיד שיש לה בזירה המדינית הגלובלית, חלו שינויים הנותנים אותותיהם במוצר המוגמר המוגש לקהל התקשורת. במקרה זה, טיבו ומסריו של הסכסוך. מוצר שאמור לשרת אותנו כאזרחים מיועדים המסוגלים לקבל החלטות מושכלות בדמוקרטיה.

על רקע זה, מתגבר הצורך לסייע בבניית מודעות בקרב הסטודנטים, לאופן שבו מעצבת התקשורת את תפיסות עולמם, לצד הקניית כלים לצריכה מושכלת וביקורתית של המדיה בהקשר לסכסוך הישראלי פלסטיני, מתוקף היותם אזרחי העכשיו של המדינה, ומורי המחר האחראים לחינוכם של תלמידים.

הפרויקט מציע מסגרת ייחודית ליצירת שיח דיאלוגי ביקורתי בין מרצים, סטודנטים במגזר היהודי והערבי, סביב סוגיה אקטואלית, מרכזית במציאות התקשורתית הישראלית, הרלבנטית לעולמם של הסטודנטים. מכאן נובעת חשיבות התיעוד של תהליך ההוראה-למידה של הסטודנטים בקורס, והפקת חומרים ותכנים בעלי היבטים פדגוגיים, שעשויים לשמש מתווה רעיוני ומעשי של תכנית לימודים שתופעל בעתיד במכללות להכשרת מורים, וכן, תיעוד גישות חלופיות במדיה כפוטנציאל ליצירת דיאלוג עם אנשי תקשורת העוסקים בסיקור הסכסוך.

יעדים:

1. לזהות ציוני דרך מרכזיים בהשתלשלות הסכסוך הישראלי-פלסטיני כמסגרת התייחסות הקשרית לניתוח הביקורתי של הסיקור התקשורתי.
2. לזהות את עקרונות החינוך לאוריינות מדיה ביקורתית, כבסיס לפיתוח חשיבה ביקורתית ביחס למדיה ומסריה, שתאפשר קריאה מושכלת של סיקור הקונפליקט הישראלי-פלסטיני בסביבה התקשורתית המשתנה.
3. להתנסות באסטרטגיות שונות לניתוח, ביקורת והערכה של טקסטים וייצוגים תקשורתיים של אירועים בסכסוך הישראלי פלסטיני, וכן, בדרכי היישום שלהם בעבודה עם תלמידים.
4. להתנסות בהפעלת גישת מדיה חלופית אקטיביסטית לסיקור הסכסוך, באמצעות הפקת טקסטים בערוצים שונים – משדרי רדיו, כתבות מקוונות, בלוגים, יוטיוב, סרט קצר ועוד.

אוכלוסיית היעד:

סטודנטים יהודים וערביים, בשנים ב'ד' מהחוגים: תקשורת, אזרחות, היסטוריה, חח"ק, וסטודנטים אקדמאים בתכנית להכשרה להוראה בתחומים אלה.

מסלול/התמחות:

החוג לתקשורת/אזרחות/היסטוריה/חח"ק, ולימודי הסבה

משתתפים: מרצים / סטודנטים

מרצים מהחוגים: תקשורת, היסטוריה, סטודנטים, מנחות המרכז "נוה שלום"

דרכי פעולה:

1. ריכוז, ייעוץ אקדמי, הנחייה וכתובה - בניית תכנית הקורס, בתיאום עם נציגי האיחוד האירופי, ונציגים מהמכללות האחרות המשתתפות בתכנית
2. תיעוד מהלך הקורס: במחקר מלווה, ובצילום שלבים בקורס, ופרויקט הגמר של הסטודנטים.
3. הפקת חומרי עזר נלווים לתכנית
4. ליווי והנחיית פרויקט הגמר של הסטודנטים.

¹ גלבץ, שמעון, בתוך: גלילי-צוקר, אורית, 2008: פוליטיקה תקשורתית בת זמננו. תל-אביב: הוצאת רמות, ע' 10.

זמן הפעילות: יום / שעות
ימי ב' בין השעות 10.00-11.30 במהלך סמסטר א', תשע"א.

מדדים להערכה:

1. הערכת יכולת הניתוח הביקורתי של הסטודנטים ביחס לטקסטים בתקשורת העוסקים בסיקור הקונפליקט
2. הערכת פרויקט גמר של קבוצות סטודנטים: יישום עקרונות באקטיביזם תקשורתי כגישת מדיה חלופית לסיקור הסכסוך, באמצעות הפקת טקסט באחד מהערוצים הבאים: הכנת מסיבת עיתונאים, משדר לתחנת רדיו אורנים, כתבה לעיתונות מקוונת, לבלוג, הפקת סרט ליו-טיוב, כתיבה לבלוג באתר הקורס, הפקת סרט קצר, ועוד.
3. דיון כיתתי רפלקטיבי בפרויקטי הגמר של הסטודנטים.

תכניות במסגרת סל פיקוח שנת הלימודים תשע"א 2010-2011

בית מדרש רב-תרבותי

מטרה/רציונל:

מכללת אורנים, מוסד אקדמי מוביל להכשרת מורים, ממוקמת בצפון הארץ ובשעריה באים קהלים מגוונים של סטודנטים מכל שדרות החברה הישראלית. המכללה עוסקת מזה שנים רבות בפיתוח תכניות לימוד בתחומי התרבות היהודית ומקיימת מסגרות להידברות בין חלקי האוכלוסייה המחזיקים בעמדות פרשניות שונות ביחס לשאלות של זהות, יחס לתרבות היהודית ולהיסטוריה היהודית, אופייה של מדינת ישראל וכל כיוצא בזה. לצד לימודים אקדמיים דיסציפלינאריים בתחומי מחשבת ישראל, מקרא, היסטוריה של עם ישראל, לשון עברית, ספרות עברית, אזרחות ולימודי ארץ ישראל אנו מציעים מסגרות להידברות וללימוד משותף שהן במהותן רב-תחומיות ומאפשרות לסטודנטים להביע את דעותיהם ולקיים שיח מושכל וסובלני עם בעלי דעות "שכנות" לשלהם. מסגרת בית המדרש הנו מודל מוביל בניסיון זה להוביל הידברות ולקדם תרבות של שיח וסובלנות בין באי המכללה – מורים לעתיד. היוזמה דלהלן מציעה מסגרת של מפגש בתחומי התרבות, האמונה והחינוך הערכי במודל עבודה של בית מדרש כדי להגיע לאיכויות של למידה אישית ומעורבת ולטפח היכרות הדדית, הבנה וסובלנות בין המשתתפים. בשנת הלימודים תש"ע קיימנו פיילוט של בית מדרש במתכונת חלקית. לאור הצלחתו והלקחים שהופקו ממנו אנו מעוניינים להרחיב את הניסיון הזה למסגרת בית מדרש כוללת ונועזת יותר בשאיפותיה, כמודל עבודה חדש במכללה להכשרת מורים.

יעדים:

1. לאפשר לסטודנטים להתנסות בדרך לימוד אחרת המבטלת את הריחוק האקדמי שבין הטקסט ללומד ואת ההיררכיה שבין המורה ללומד.
2. לקדם הבנה על מקומה של תרבות בהתייחסותנו הערכית לשאלות חיים.
3. לאפשר לסטודנטים להתמודד עם טקסטים תרבותיים, להציע להם פירוש, להביע תגובה אינטלקטואלית, ערכית, רגשית ולנקוט עמדה בשאלות ערך המעסיקות אותנו כישראלים וכמחנכים.
4. לקדם שיח סובלני פלורליסטי שיש בו התבוננות עומק הדדית בין אנשים שונים בעלי יחס שונה לתרבות היהודית, דתיים, מסורתיים וחילוניים, בעלי עמדות פוליטיות שונות, עולים חדשים וותיקים, יוצאי עדות שונות.
5. להקנות כישורים למורים בוגרי אורנים להוביל שיח רב-תרבותי בבתי הספר.

אוכלוסיית היעד:

סטודנטים במכללת אורנים בכל מסלולי הלימוד

דרכי פעולה ולוח זמנים:

1. קורס שנתי (2 ש"ש), שעתיים בשבוע (בהתאמה למסגרות העבודה של כל המכללה)
2. קיום בית מדרש בשעות הערב לסטודנטים המעוניינים מכל תחומי הדעת במכללה.
3. מפגש עם סטודנטים מחו"ל שיגיעו לאורנים במהלך שנה"ל
4. הסטודנטים המשתתפים יוכלו – באם יבחרו בכך - לקבל קרדיט אקדמי על השתתפותם בבית המדרש, עם עמידה בהגשת מטלות סיכום אקדמיות.

דרכי ההוראה

1. פתיחה על ידי אחד המשתתפים
2. לימוד בחברותא סביב טקסטים ממגוון רחב של מקורות. העיון ידרוש – בשונה מהגישה האקדמית המקובלת.
3. שיח מסכם שמוביל אחד או שניים מהמשתתפים

מדדים להערכה:

- היקף המשתתפים בסדנה.
- מעורבות אישית של המשתתפים, נקיטת עמדה ערכית, כתיבה אישית והשתתפות פעילה.
- הערכת מטלות הסיכום.

**תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א, 2010-2011**

בעקבות העולמות היהודים – קמפוס לומד בוילנה וצפון פולין ("ארץ הגבולות")

מטרה/רציונל:

"לצאת מהקופסה" הפדגוגית

אנו מבקשים "לצאת מהקופסה" של ההוראה השגרתית של מדעי הרוח בכיתת הלימוד ולקיים קורס על בסיס למידה פעילה "קונסטרוקטיביסטית" – למידה שתאפשר לסטודנטים באורנים, מורים בעתיד, להתחקות אחר מורכבותם של חיי היהודים: חיי היומיום כמו גם יצירתם הרוחנית, וזאת בהקשר של ההיסטוריה והתרבות העשירה של אותן ארצות בהם ישבו.

מודל אחר של סיור נוער לימודי - בעקבות החיים

רק לפני כמה עשורים התקיימו באירופה ובארצות האסלאם חיים יהודים עשירים, רבי שנים, בידיש, בלאדינו ובערבית, שקיימו דיאלוג מרתק עם סביבתם – העולמות הללו חרבו ב"שואה" ובנסיבות הגיאוגרפיות שלאחר הקמת מדינת ישראל. הקורס מבקש לפתח מודל של סיור לימודי שמתחקה אחר תרבויות עבר ומנסה לשרטט מפות דרכים היסטוריות להתפתחותן. הפוטנציאל למימוש מודל הוראה זה רב, בין השאר כחלופה למודל המוכר של מסעי קבוצות הנוער לפולין.

כפיילוט קיימנו בשנה"ל תש"ע קורס וקמפוס לומד מוצלח מאד בפראג (סיכום על הקורס והמסע כלול בחוברת סיכום יוזמות תש"ע). 32 סטודנטים ואנשי סגל עסקו בלימוד ההיסטוריה של פראג וחיי היהודים בכלל זה, התרבות היהודית והתרבות הצ'כית, כליונה של קהילת צ'כיה בשואה, צ'כיה המודרנית וקשריה עם ישראל.

בשנת הלימודים תשע"א אנו מציעים ללכת אל "ירושלים דליטא", וילנה שהייתה פעם מרכז ענק של חיים יהודים שהיו ואינם, קובנה, ארץ הגבולות: העיירות שבגבולי ליטא, פולין, בילורוסיה ומחוז קניגסברג הרוסי.

קרדיט אקדמי

השתתפות מלאה בתכנית הקורס והקמפוס בחו"ל לתקנה קרדיט אקדמי בהיקף של 4 נקודות.

יעדים:

7. בניית מודל של סיור לימודי לסטודנטים במכללה להכשרת מורים בעקבות עולמות תרבותיים מהעבר שתכניהם נלמדים בחוגים למדעי הרוח.
8. פיתוח מודל חלופי – 'בעקבות החיים' – למסעי הנוער המקובלים לפולין.
9. בניית תכנית קורס ובמרכזו מסע לעיר רב-תרבותית שבתוכה היו חיים יהודים בעבר – בתשע"א אנו דנים בוילנה קובנה, סייני ומקומות נוספים.
10. בניית ימי לימוד לפתיחת הקורס ולבניית תשתית ידע למשתתפים בנושאים של היסטוריה של פולין, ליטא ובילורוסיה, היסטוריה של יהדות פולין וליטא, יצירה והגות יהודיים בוילנה, ספרות ואמנויות בקובנה, השטאטל היהודית, כליונה של היהדות באזורים אלו בימי מלחמת העולם השנייה, פולין וליטא המודרניות והדיאלוג שלהן עם מדינת ישראל.
11. קיום סיור לימודי בן שבוע ימים בוילנה, קובנה ו"ארץ הגבולות" ביולי 2011. הסטודנטים שותפים בהכנת המסע ותכניו כמו גם בהעברת התכנים הרלוונטיים במסע.
12. הערכת הסטודנטים המשתתפים בקורס על בסיס הגשת עבודות אקדמיות מסכמות
13. כתיבת מאמר מסכם שיציג "תורה" של סיור מעין זה והצגתו בכנס המחקר של המכללה.

אוכלוסיית היעד:

5. סטודנטים לתואר ראשון בחוגים למחשבת ישראל, ספרות והיסטוריה.
6. סטודנטים מחוגים אחרים בפקולטה למדעי הרוח.
7. סגל המכללה.

מסלול/התמחות:

החוגים למחשבת ישראל, ספרות והיסטוריה - הפקולטה למדעי החברה והרוח

משתתפים: מרצים / סטודנטים

- ד"ר משה שר - מרכז
- ד"ר משה יצחקי - ראש החוג לספרות
- מרצה מהחוג להיסטוריה

דרכי פעולה:

- קיץ תש"ע - בניית תכנית המסע השלדית, הרשמה
- סמסטר א', תש"ע - בנייה מפורטת של כל מרכיבי הקורס, תכנית המסע, ותכנון ימי העיון המכינים
- חופשת הסמסטר - קיום ימי לימוד מכינים
- סמסטר ב', תש"ע - הכנת המסע, ליווי הסטודנטים בהכנת עבודות אקדמיות והכנת רפרטים למסע
- קיץ תשע"א קיום המסע
- קיץ תשע"א - הפקת לקחים, הערכת עבודות סטודנטים

זמן הפעילות: יום / שעות

- פברואר 2011 - שני ימי לימוד מכינים
- יולי 2011 - סיור לימודי בליטא ופולין
- אוקטובר 2011 - מפגש סיכום

מדדים להערכה:

- בנייה של תכנית קורס מלאה, כולל הסיור בתפיסה של מודל לסיור לימודי לאתרים שונים
- קיום מסע עם קבוצה של לפחות 25 משתתפים, בחינת שביעות הרצון של היוצאים לסיור
- כתיבת מאמר מסכם - מודל של מסע לימודי 'בעקבות החיים'.

**תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א 2010-2011**

"קשר עין" - תערוכה פעילה, סביבה לימודית- מודל לחינוך דרך אמנות

מטרה/רציונל:

פיתוח מודל של סביבה לימודית המאפשרת דיאלוג חינוכי באמצעות האמנות, פרשנות, התבוננות ויצירתיות בקרב סטודנטים ומרצים במכללת אורנים ובתי ספר מהאזור.

יעדים:

1. לפתח בסטודנטים בכלל המסלולים מודעות והיכרות חווייתית לאפשרויות של למידה פעילה בנושאים שונים דרך מפגש עם יצירות אמנות
2. לזמן לסטודנטים במכון לאמנות התנסות אישית בתכנון ובניית תערוכה פעילה שתאפשר להם ליישם את המודל הזה כמורים לעתיד.

אוכלוסיית היעד:

סטודנטים ומרצים במכון לאמנות, מדריכות פדגוגיות והסטודנטים בכל המסלולים המתנסים בהוראה ותלמידים מבתי הספר בסביבה שמכללת אורנים מקיימת במסגרתם התנסות מעשית.

מסלול/התמחות:

חינוך ואמנות, המכון לאמנות, לימודי אוצרות וחינוך מוזיאלי.

משתתפים: מרצים / סטודנטים

סטודנטים בקורס "התערוכה כדיאלוג" אשר מפתחים, מתכננים ומקימים את התערוכה הפעילה (בהנחיית שיר מלר-ימגוצ'י).

דרכי פעולה:

מעבר לשיעורי הקורס והתכנים המתחייבים ממנו, פגישות הנחיה אישיות עם הצוותים השונים של הסטודנטים לפיתוח, תכנון, בניית קונספט לתערוכה, תוך התייחסות להיבטים דידקטיים, קביעת עיצוב התערוכה והקמתה, הכנת מערכי הדרכה לקבוצות השונות והדרכה בפועל.

זמן הפעילות: יום / שעות

הקורס מתקיים בימי רביעי בין 15.45-17.15. הקמת התערוכה מתקיימת בסיום סמסטר ב' ובחופשת הקיץ- כ-14 ימי עבודה מרוכזים. הדרכות מתקיימות בתיאום עם רכז ההדרכה הפדגוגית במכללה וכן על פי תיאום מראש עבור תלמידים מבתי הספר בסביבה.

מדדים להערכה:

כל ביקור ילווה במילוי דף משוב על הפעילות, יירשמו תגובות קהל המבקרים, כמות המבקרים, סיווג על פי: סטודנטים/מרצים/חוג/בית ספר. גידול במספר המבקרים מאורנים יצביע על תרומתו של הפרויקט לאורנים, גידול במספר בתי הספר המבקרים יצביע על קיומו של קשר חי בין המכללה והשדה. נתונים אלה יוצגו וינתחו בסוף שנה לשם מעקב אחר הפעילות וכמנוף להשבחתה.

**תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א 2010-2011**

**בנייה של תכנית לקורס "בעיות נבחרות בחברתנו", במתכונת של הוראה צוותית
בינתחומית (ITT) כהכנה למימושה בלמידה מאותגרת בעיות (PBL).**

מטרה/רציונל:

לנצל את המהות האינטגרטיבית של מקצוע האזרחות (ואת ההרכב הרב-תחומי של הפקולטה למדעי החברה והרוח באורנים) לצורך תכנון צוותי בינתחומי של הוראת בעיות בחברתנו (הראויות והניתנות לפתרון במסגרת מדינתנו), בגישה מאותגרת בעיות (שאינה ממוקדת בתחומי-דעת אלא בבעיות עצמן).

יעדים:

לתכנן במהלך שנה"ל תשע"א קורס סמסטריאלי מודולארי הממוקד ב-3-4 בעיות חברתיות נבחרות, שראוי ללמדן בשנה"ל תשע"ב.

אוכלוסיית היעד:

מורים של תחומי דעת בפקולטה למדעי החברה והרוח.

מסלול/התמחות:

החוג לאזרחות (פתוח לתלמידי חוגים נבחרים נוספים).

משתתפים:

מורים מתאימים מעוניינים מהחוג לאזרחות ומחוגים נוספים, ומנחים מהפקולטה לחינוך.

דרכי פעולה:

1. לגבש בחוג (עם עוד משתתפים) הסכמה על הבעיות החברתיות הנבחרות שראוי וניתן ללמדן.
2. לרכז לכל בעיה 3-4 מורים רלוונטיים (לפי התמחותם) ולהפכם לצוותי עבודה מחויבים.
3. לקיים בכל צוות סדרה של מפגשים מונחים לבנייה של סילבוס בינתחומי.
4. לתרגל את הוראת הסילבוסים בלמידה מאותגרת בעיות, בקבוצות "פיילוט" מונחות.

זמן הפעילות:

במהלך ימי ג-ד-ה בשבוע, בתיאום בין המורים.

מדדים להערכה:

1. מידת התמיכה של החוג בתכנית.
2. מידת ההתגייסות של מורים להשתתף בתכנית (יתכן שילוב מורה אחד במספר צוותים).
3. מידת ההתמדה של משתתפי התכנית ונכונותם להמשיך לשנה ב'.
4. עמידת הצוותים בתכנית העבודה שתוכן.
5. מידת ההצלחה של ה"פיילוט".

**תכניות במסגרת סל פיקוח – יוזמת המשך
שנת הלימודים תשע"א 2010-2011**

**הצעה לבניית קורס: "עמיות יהודית: הלכה ומעשה"
במסגרת לימודי החינוך בתכנית ההכשרה להוראה (יוזמת המשך)**

מטרה/רציונל:

האגף לעם היהודי (לשעבר "אורן") ב"שדמות" – מרכז למנהיגות בקהילה, מכללת אורנים, מפתח ומפעיל, מזה כ-20 שנה, תכניות חינוכיות לתלמידים ולצוותים חינוכיים בבתי ספר (חטיבות הביניים והחטיבות העליונות) המקשרות בינם לבין בתי ספר בתפוצות. תכניות ייחודיות אלה, עוסקות בהעמקת הזהות והעמיות היהודית.

במהלך השנה החולפת הכנו את התשתית המחקרית לקראת הפעילות המוצעת ביוזמה זו. חקרנו את אוכלוסיית המתכשרים להוראה שהשתתפה בקורסים העוסקים בתחומי תרבות ומורשת עם. מניתוח ראשוני של הנתונים עלה כי התשובות למשתנים שבדקו קשר ושייכות לעם היהודי העידו על קשר קלוש. רק 27% מהמשיבים ציינו שהם חשים קירבה גדולה ליהודים ברחבי העולם במידה רבה ורבה מאד. עם זאת, זיהינו בבירור, כי אותם סטודנטים שביטאו תחושה חזקה של קשר ושייכות לעם היהודי - 42% מהם, הינם סטודנטים שחוו מפגש אמיתי של פנים-אל-פנים עם יהודים מהתפוצות וממצא זה אף קיבל גיבוי גם מהנתונים האיכותניים.

בשנה הקרובה אנו מעוניינים לפתח קורס אקדמי שישתלב במאגר הקורסים המצויין במתווה אריאב של כל מסלולי הלימוד במכללה כ"לימודי תרבות ומורשת עם" (סעיף 2.3.4 – לימודי יסוד והעשרה הנידרשים לשם קבלת תעודת הוראה, בו מוצעים קורסים המדגישים היבטים אוניברסליים ופרטיקולריים הקשורים בתרבות ומורשת עם כגון: חג ומועד, מעגל השנה, זהויות בחברה רב-תרבותית, זהות ותרבות בקהילה האתיופית).

במסגרת יוזמה זו אנו מציעים להוסיף למאגר הקורסים קורס חדש שיכונה "עמיות יהודית: הלכה ומעשה". קורס זה ידגיש את ההשתייכות לקולקטיב היהודי ויעמיק את הידע וההיכרות הקרובה עם היהודים ה"אחרים", שאינם ישראלים. משתתפי הקורס ילמדו על הדומה, השונה והמשותף שבין יהודים בישראל ויהודים בשאר העולם.

יעדים:

- העצמת הזהות והזיקה למורשת היהודית של פרחי הוראה באורנים, באמצעות יצירת זיקות עם העם היהודי במשמעותו הרחבה.
- העמקת ההבנה של ריבוי זהויות יהודיות.
- הערכת דרכים שונות להשתייכות לקולקטיב.

אוכלוסיית היעד:

סטודנטים לתואר ראשון ולתעודת הוראה באורנים.

מסלול/התמחות:

מסלולי ההכשרה בפקולטה לחינוך

משתתפים:

סטודנטים מכלל המכללה

דרכי פעולה:

- עיבוד הנושא התיאורטי של "עמיות יהודית" לתכנים פדגוגיים-פרקטיים כשבמרכזו בניית מסגרת לימודית משותפת עם סטודנטים לחינוך בחו"ל.

- הקורס יכלול הזדמנות להשתתף במפגש עם פרחי הוראה יהודים מחו"ל (כגון מפגשי אורנים-JTS שהתקיימו ב-5 השנים האחרונות).
- כמו כן ייפגשו הסטודנטים של אורנים עם אנשי חינוך המלמדים בבתי ספר יהודים בחו"ל (כגון אלו הקשורים לתכנית תאומות בוסטון-חיפה).
- לאחר המפגש הסטודנטים יעברו תהליך של עיבוד החוויה, רפלקציה וכתובת מסקנות ליישום "הלכה למעשה" בעבודתם בבתי ספר ישראליים.

מדדים להערכה:

- בשאלון ההערכה המעצבת ייבחנו מדדים של "עמיות יהודית" שהתגבשו במהלך המחקר שנערך בשנה החולפת (במסגרת יוזמת תש"ע).
- תיבחן מידת המשמעותיות של העיסוק בתחום חדש זה לסטודנטים להוראה.

**תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א 2010 – 2011**

**הכשרה לקראת שילוב המחשב בטיפול בלקויות למידה
במסגרת הסדנה להוראה מתקנת המתקיימת בחוג לחינוך מיוחד**

רציונאל/מטרה:

החוג לחינוך מיוחד במכללת אורנים מתאפיין בהכשרה מעמיקה בטיפול באוכלוסיית בעלי לקויות למידה. במסגרת ההכשרה מתקיימת סדנה להכשרת הסטודנטים בעבודה פרטנית עם ילדים בעלי מגוון לקויות, כשהבולטות שבהן הן בתחומי השפה (עברית/ערבית וחשבון). הסדנה להוראה מתקנת באורנים ייחודית הן מבחינת היקף תלמידי בית ספר המשתתפים בה ובכך זוכים למענה לקשייהם (כ- 180 תלמידים) והן מבחינת האינטנסיביות של הטיפול המוענק לתלמידים, אשר מלווה בהדרכה מקצועית מטעם המכללה לסטודנטים המטפלים. במהלך השנתיים האחרונות התחלנו בתהליך הכשרת הסטודנטים לשימוש בלומדות לשיפור ביצועיהם של תלמידים בעלי לקויות למידה בחשבון ובעברית, ככלי נוסף לכלים הדידקטיים והפדגוגיים המקובלים. ככוונתנו להרחיב השנה את תשתית הידע וכישורי ההוראה של הסטודנטים כמטפלים בתלמידים בעלי לקויות למידה, באמצעות העמקת מסלול ההכשרה והרחבת ארגו הכלים שיעמוד לרשותם כמורים לעתיד. ברצוננו לבסס את הטיפול באמצעות לומדות מחשב, כחלק בלתי נפרד מהטיפול בילדים בעלי לקויות למידה, ולכלול מעבר לשימוש בלומדות, גם יצירה ופיתוח של פעילויות מקוונות.

יעדים:

בשנים האחרונות חלה התפתחות אדירה בשימוש במחשב כחלק בלתי נפרד מחיים אורייניים בציבור הרחב. המחשב הינו כלי שהדור הצעיר מכיר ואוהב, ומעבר להיותו אמצעי חקירה הפותח צוהר לעולם המידע, הוא מהווה כלי המאפשר עקיפה של קשיים רבים (כגון: בכתובה ובהתארגנות) ושיפור ביכולות קוגניטיביות שונות (זיכרון, קשב) - בקרב הקהל הרחב, ובמיוחד בקרב אוכלוסיות מאתגרות בתחומי הלמידה השונים, וזאת באופן המסב הנאה רבה ללומד. לאור רקע זה, בשנים האחרונות אנו עדים לצמיחה בלומדות המפותחות לכלל האוכלוסייה (למשל, למניעת הידרדרות קוגניטיבית אצל מבוגרים) וכן, לאוכלוסיות בעלי צרכים מיוחדים. עם זאת, ניכר כי לא כל הלומדות מפותחות על ידי אנשי מקצוע מתחום הטיפול בבעלי לקויות למידה, ולכן רבות אינן מוכיחות עצמן כיעילות. כיום אנו במצב בו הסטודנטים יכולים להשתמש בלומדות הקיימות, תוך הפעלת ביקורת תיאורטית, אך אנו שואפים בטווח הארוך להגיע למצב בו אנשי המקצוע היוצאים את שערינו יוכלו, על סמך הידע התיאורטי והטיפולי שבידיהם, ליצור בעצמם כלים ממוחשבים לצורך הטיפול באוכלוסיית בעלי לקויות למידה. בטווח הארוך - הערך המוסף יהיה משותף לכל המטפלים בתחום החינוך המיוחד, ובמיוחד בטיפול בלקויות למידה. ערך מוסף זה יבוא לידי ביטוי הן בשיתוף הציבור הרחב בתוצרים המקוונים, והן ברמת הידע של המורים לחינוך מיוחד שיוכשרו על ידנו וישתלבו במערכת החינוך.

יעדים:

- לבחון את יעילות השימוש בלומדות הקיימות בצורה אמפירית.
- לבחון את יעילות השימוש בלומדות כחלק אינטגרלי מתהליך הטיפול בלקויות למידה בסדנה.
- לפתח כלים מקוונים להתערבות וטיפול בלקויות למידה, שיעמדו בהמשך לרשות הציבור המקצועי בצפון הארץ במסגרת המרכזייה/ספרייה של החוג לחינוך מיוחד באורנים.
- ראשית פיתוח מודל פרקטי ייחודי לטיפול בלקויות למידה באמצעות לומדות מחשב בישראל.

אוכלוסיית היעד :

סטודנטים משנה ג' בחוג לחינוך מיוחד, המשתתפים ומודרכים בסדנה להוראה מתקנת (90) מדריכות הסדנה (8), תלמידים בעלי לקויות למידה בכיתות ב' ו' (180).

מסלול/התמחות:

החוג לחינוך מיוחד.

משתתפים:

מרצים /סטודנטים/ תלמידים.

דרכי פעולה:

- בתחילת שנה"ל ייערך מפגש בו תיערך היכרות עם התוכנות הקיימות במכללה לצורך טיפול בלקויות למידה, והסטודנטים יקבלו הסבר על העבודה המצופה מהם.
- הסטודנטים יקבלו הדרכות באופן מקוון לגבי יצירה של דפי עבודה, מערכי שיעור אינטראקטיביים המעודדים חקר, יצירת פעילויות מקוונות ויוכלו לקבל הדרכה בשעות פעילות הסדנה.
- במהלך השנה ייערך מעקב אחר השימוש של הסטודנטים במחשב לצורך טיפול.
- במהלך חופשת הסמסטר יועברו הרצאות בנושא שימוש במחשב ליצירת פעילויות מקוונות.
- התוצרים המוצלחים שהסטודנטים יפתחו יועלו לאתר החוג לחנ"מ ויהיו זמינים לשימוש מטפלים והקהל הרחב.
- בתום השנה יגישו הסטודנטים עבודה המתארת את המטרה הטיפולית בה התמקדו ופירוט של הלומדות בהם השתמשו, האתרים הפתוחים והפעילויות שיצרו בעצמם לצורך הטיפול, תוך הפעלת ביקורת על הקיים, הצעות לייעול ורפלקציה על התרומה של כל אלה לטיפול בתחום הנבחר ובילד המסוים על יכולותיו וקשייו.
- בשנה"ל הבאה אנו שואפים להוסיף קורס חובה בכיתת מחשבים בו תהיה גישה הן לתוכנות מחשב והן לאינטרנט, ובמקביל ללמידה תיאורטית של הוראה מתקנת ללקויות למידה יוכלו הסטודנטים לבחון אתרי אינטרנט וללמוד כיצד להכין חומרי הוראה מקוונים ולשפוט את האתרים הפתוחים באינטרנט.

מדדים להערכה:

- מעקב שנתי אחר השימוש שהסטודנטים עושים במהלך הסדנה במחשב / אינטרנט ופעילויות מתקשבות.
- בחינת הישגי העבודה השנתית המסכמת של הסטודנטים.

**תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א 2010-2011**

פיתוח קורס אקדמי: "שילוב שיטות מחקר - בין האיכותני לכמותי"

מטרה/רציונל:

שיטות המחקר העיקריות בתחום החינוך מתמקדות בפרדיגמה הכמותית ובפרדיגמה האיכותנית. מטרת המחקר האיכותני היא חשיפה וגילוי מורכבותה של המציאות כפי שהאנשים חווים אותה. מאידך גיסא, הגישה הכמותית מאפשרת בחינת קשרים בין משתנים וביצוע הכללה של ממצאי המחקר. שתי גישות מחקר אלה שונות במהותן אך גם משלימות זו את זו, ואף כי חוקר בתחום החינוך נזקק להן על פי הנושא הנחקר, מעשית, מרבית החוקרים מתמקצעים באחת השיטות ומתקשים להשתמש בשניהן.

השילוב בין שתי הגישות יאפשר לסטודנטים לראות היבטים משותפים, משלימים או מרחיבי יריעה בעת ביצוע מחקר וניתוח הממצאים, דבר שבפועל הם מתקשים לבצע עקב ההפרדה הדיכוטומית בין הקורסים הנלמדים במכללה. הקורס המשולב יסייע לסטודנטים להשתמש באופן מושכל בשתי גישות המחקר, להתאימן לנושא הנחקר, ולבחון ביקורתית מאמרים מדעיים.

יעדים:

- א. חשיפה והיכרות עם חשיבה מדעית ושימוש מושכל בשיטות מחקר
- ב. זיהוי הצורך בביצוע מחקר תוך יכולת בחירת השיטה המחקרית המתאימה (כמותית, איכותנית או משלבת).
- ג. יכולת ביצוע מחקר המשלב בין השיטות מבחינה מתודולוגית
- ד. פיתוח יכולת קריאה ביקורתית של מחקרים המשלבים שיטות מחקר
- ה. פיתוח יכולת פיתוח כלי מחקר המעידים על תוקף ומהימנות
- ו. הנחיה משותפת של שיעור מחקר המשלב את שתי הגישות.

אוכלוסיית היעד:

כלל הסטודנטים הלומדים לתואר ראשון

מסלול/התמחות:

הקורס מיועד לסטודנטים הלומדים במכללה לתואר ראשון במסלולים ובחוגים השונים.

משתתפים: מרצים / סטודנטים

ד"ר שירלי מידזנסקי – מרצה בתחום המחקר האיכותני ובתחום המחקר הכמותני, עוסקת במחקר בגישה איכותנית ובשילוב שיטות. תמי ליבנה – מרצה בתחום המחקר האיכותני

דרכי פעולה:

חלוקת תכני הקורס לנושאים מרכזיים: החשיבה המדעית, מהו מחקר; שיטות מחקר; מאפייני המחקר תוך הבחנה של הדומה והשונה בין הפרדיגמות; איסוף נתונים בהתאם לפרדיגמות המחקריות; לימוד דרכים לניתוח הנתונים תוך הבחנה בין הפרדיגמות; כתיבת המחקר. בכל אחד מהנושאים הסטודנטים יקבלו היבט של כל אחת מהשיטות באופן כזה שיוכלו להבין את המשותף והשונה ולבצע תרגילים המשלבים בין שתי השיטות.

זמן הפעילות: יום / שעות

הקורס עתיד להינתן כקורס שנתי עם תכנון, יישום וחלוקה שווה ומשתפת בין שתי המרצות.

מדדים להערכה :

השגת יעדי היוזמה תיבחן באמצעות הערכת הסטודנטים במטלות אלו :

הערכה מעצבת

- א.** קריאה ביקורתית של מחקרים המאפיינים כל פרדיגמה וכאלה המשלבים את גישות המחקר האיכותני והכמותני
- ב.** ביצוע תרגילים הכרוכים בהבנית ידע שיתופי עם לומדים עמיתים
- ג.** השתתפות פעילה באתר הקורס (פורום, מטלות מקוונות וכו')

הערכה מסכמת

ביצוע תרגיל מחקרי מצומצם הכולל התייחסות לשלבים שנלמדו בקורס כמו הצעת מחקר או פיתוח כלי מחקר, תוך שילוב שתי הגישות.

**תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א 2010-2011**

**תפיסת הזיקות בין חינוך לחברה ואפשרויות מימושן בהקשרים שונים של תכניות
ההכשרה בכלל, ובהוראת ה"סוציולוגיה של החינוך" בפרט**

מטרה/רציונל:

על רקע הנטייה בשיח הציבורי להתייחס בהרחבה להשפעות ההדדיות בין החברה והחינוך, ובהנחה ששיח זה חדר גם לתפיסות הרווחות במכללה, התכנית מבקשת לברר את האופן שבו באות השפעות הדדיות אלו לידי ביטוי בתכניות ההכשרה, ולהמליץ בעקבות זאת על שינויים מתאימים בתכניות אלו, לרבות בשלד סטנדרטי (מטרות ונושאים) של סילבוס הקורס "סוציולוגיה של החינוך".

יעדים:

1. לברר מהן התפיסות הרווחות במכללה באשר להשפעות ההדדיות בין החברה והחינוך.
2. לאתר ביטויים שונים של השפעות אלו בתכניות ההכשרה (לרבות ב"סוציולוגיה של החינוך").
3. להציע שינויים בתכנית ההכשרה שיביאו לידי ביטוי מיטבי את התפיסות הרווחות שלעיל.
4. לנסח ליבה של סילבוס לקורס "סוציולוגיה של החינוך".

אוכלוסיית היעד:

הסגל האקדמי בפקולטה לחינוך ובחוג חח"ק בפקולטה למדעי החברה והרוח.

מסלול/התמחות:

כל המסלולים בפקולטה לחינוך וחוג חח"ק.

משתתפים:

חברי סגל אקדמי נבחרים מהמסלולים והחוג שלעיל (כולל דיקן הפקולטה לחינוך וראשי המסלולים וחוג חח"ק).

דרכי פעולה:

1. ניתוח תוכן של תכניות רלוונטיות ושל סילבוסים בקורסים רלוונטיים.
2. ראיונות עם חברי הסגל האקדמי שחברו את התכניות והסילבוסים.
3. ראיונות משלימים עם בעלי תפקידים רלוונטיים.
4. ניסוח נייר עמדה עם הצעת ליבה לקורס "סוציולוגיה של החינוך".

זמן הפעילות:

1. במהלך סמסטר א' – ניתוחי תוכן וראיונות (כל תוכן מנותח ילווה בראיון רלוונטי).
2. במהלך סמסטר ב' – ראיונות משלימים וכתובת נייר עמדה (עד לסוף שנת הלימודים).

מדדים להערכה:

1. האופן שבו התפיסות בדבר השפעות ההדדיות בין חינוך לחברה בא לידי ביטוי בתכניות ההכשרה ייבדק באמצעות השוואה והנגדה בין הנחות יסוד, תפיסות עולם ומסגרות מושגיות לבין מטרות, נושאים, מקורות, מטלות וכד'.
2. מידת היישומיות של ההמלצות כבר לקראת שנת הלימודים תשע"ב תיבדק לפי הנטייה לאימוצן על ידי בעלי התפקידים הרלוונטיים, תוך שיתופם המבוקר במשוב עוד במהלך הניסוח.

**תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א 2010-2011 (יוזמת המשך)**

**הכשרת מחנכות לגילאים הצעירים להבנת ביטויי הילדים
במדיומים הבסיסיים של האמנות**

מטרה/רציונל:

להפוך את האמנות לחלק בלתי נפרד מהסביבה החינוכית ומתהליך הלמידה של המתכשרים להוראה בגילאים הצעירים.

יעדים:

לבסס ולהרחיב את ההבנה של המתכשרים להוראה בגילאים הצעירים באשר לתהליכי הלמידה וההתפתחות שחווים ילדים צעירים במדיומים של האמנות, על ידי: תיעוד ויזואלי וטקסטואלי של תהליכים אלה. תרגול מיומנויות של התבוננות, תיעוד ותיווך עם המורים לעתיד במטרה לזהות תהליכי עיצוב והבעה אצל הילדים, במדיומים של האמנות.

אוכלוסיית היעד:

המתכשרים להוראה בגילאים הצעירים במכללה

מסלול/התמחות:

המסלול לגיל הגן: לידה-6

משתתפים: מרצים / סטודנטים

המתכשרים להוראה בגילאים הצעירים במכללה

דרכי פעולה:

- סריקה והגדלה של תמונות נבחרות, ניסוח טקסטים תמציתיים ועיצובם יחד לכדי תערוכות מתחלפות. כל זה יחל עם פתיחת שנת הלימודים וימשך לאורך השנה כולה.
- יצירת סדרת תערוכות מתחלפות, כאשר כל תערוכה מבטאת בתמציתיות תהליך של לימוד נושא נבחר, הקשור לרציונל – מההתנסות האישית והתגובות של הסטודנטיות, דרך התיעוד שלהן את הילדים ועד לדיון וללימוד המשותף.

מדדים להערכה:

היוזמה מציעה דרך חדשה, שבעקבותיה יחול שינוי משמעותי ביחסם של המתכשרים להוראה בגילאים הצעירים למקומם ולתרומתם של חומרי האמנות בתהליכי למידה בילדות המוקדמת. יתרה מכך, מצופה שינוי ביכולתם להתבונן התבוננות קשובה ורגישה בפעילות הילדים ובאופן בו הם יוצרים יחסים עם החומרים.

הערות

אני רואה בתהליך שהתקיים בשנת תשס"ט צעד ראשון, ולכן חשוב להמשיך בו כדי להעמיק את הדיאלוג המשותף לכולנו, מחנכים וילדים.

**תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א 2010-2011**

**הכשרת מנחים לעבודת גמר יישומית בלימודי ה- M.Ed.
השלמת הכשרת מנחים לתכניות: מנהיגות/מדעים/הדרה (יוזמת המשך)**

מטרה/רציונל:

המשך הכשרת מנחים לעבודת גמר יישומיות בתכניות התואר השני: מנהיגות בחינוך - תואר שני במנהל מערכות חינוך; הוראת המדעים בבית הספר העל-יסודי; חינוך והוראה לתלמידים בהדרה, נובע מהצורך הדחוף להוסיף מספר ניכר של מנחים בתכניות אלו - שה"כ עוד כ- 30 מנחים מצוות אורנים וממוסדות אקדמיים אחרים. להערכתנו לאחר תשע"א נזדקק רק להשלמות כוח אדם אקדמי בתחום זה, לצורך תחלופה ורענון, ומהלך זה יתבצע באמצעות ליווי אישי.

יעדים:

- יצירת תפיסה משותפת בתחומים להלן, תוך כדי קביעת מדדים להצלחת התהליך.
- הנחיית עבודות גמר יישומיות מצריכה תהליך למידה מובנה הכולל הן היכרות עם הרציונאל והמבנה של עבודת הגמר בסוגיות הקשורות לפיתוח תחום עבודת הגמר היישומיות, והן למידה ותרגול של עבודת ההנחיה.
- בניית הצוותים ומקצועיותם כבעלי ידע, עניין ומוטיבציה משותפת לעבודת הנחייה אקדמית, יוזמת, מפקחת ותומכת.

אוכלוסיית היעד:

מרצים מסגל אורנים ומרצים מומלצים ממוסדות אקדמיים אחרים. מסלול/התמחות: בית הספר ללימודי מוסמך בפקולטה ללימודים מתקדמים.

משתתפים:

כ- 30 מרצים

דרכי פעולה:

הרצאות, הדגמות, שולחן עגול, ליווי לומד של הנחיה בפועל.

זמן הפעילות:

סמינר מנחים 11/12 באוקטובר 2010. המשך למידה: יומיים במהלך חופשת הסמסטר, יום במהלך חופשת פסח ויום נוסף למשוב והערכה בתחילת חופשת הקיץ תשע"א.

מדדים להערכה:

בקרה מתמשכת על עבודת ההנחיה מטעם היחידה לעבודות גמר בבית הספר ללימודי מוסמך, שאלוני הערכה תקופתיים.

הערות:

הסגל המנחה והמלווה את היוזמה כולל את: ד"ר משה שניר; ד"ר עינת ליכטינגר; פרופ' נעימה ברזל; ד"ר לילך לב ארי וד"ר מירה קרניאלי.

מרכזי התכנית: פרופ' ריקרדו טרומפר וד"ר אורי שיינס

תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א 2010-2011

מועדון מדעי באורנים

מטרה/רציונל:

במכללת אורנים מתקיימים לימודי מדעים בתואר ראשון (מתמטיקה, פיזיקה, ביולוגיה ומדעי המחשב) במסגרת חוגים המסונפים לפקולטה למדעי הטבע באוניברסיטת חיפה, וגם לימודים לתואר שני בהוראת המדעים (הוראת מתמטיקה, פיזיקה, ביולוגיה ומדע וטכנולוגיה) במסגרת הפקולטה ללימודים מתקדמים של המכללה.

סגל הוראת המדעים, הכולל חוקרים בתחום התיאורטי ובתחום הניסויי והמעבדות הלימודיות ומעבדות המחקר המצוידות במכשור עדכני ומשוכלל, הופכים את מכללת אורנים למוקד טבעי להוראת מדעים באזור הצפון; על כן אך טבעי הוא שהמכללה תהיה גם מקור לפיתוח וקליטה של ידע מדעי, כמו גם הפצתו.

זאת ועוד, פיתוח התואר השני בהוראת המדעים כמו גם כלל לימודי המדעים והוראתם בתואר השני, מצריך כיוון זרקור על ידע חדש ובתחומי המדע, כדי שמורים למדעים בבתי הספר ומי שמוכשרים להוראת מדעים, יירצו לספוג ידע זה ולהנחילו לתלמידיהם. מועדון מדעי שיזמן להם מפגש עם חוקרים ידועי שם ועם חידושים במדע בסביבה המטפחת את הגילוי והחקירה, עשוי ליצור מצע לקידום הוראת המדעים, הן במכללה והן בבתי הספר.

יעדים:

יצירת מפגש על בסיס קבוע עם חוקרים ומחדשים בתחומי המדעים לשיחה והיכרות עם חידושי המדע ועם העוסקים בכך. בנוסף בכל מפגש תוצג גם עבודת חקר של סטודנטים מהתואר השני, שיש עמה תרומה ייחודית למדע והוראתו.

אוכלוסיית היעד:

סטודנטים של התואר השני ושל התואר הראשון בתחומי המדעים והוראתם מרצי התכנית לתואר שני מרצי מדעים מהתואר הראשון.

תכנית:

תכנית M.Ed., בהוראת המדעים - על כל ארבע ההתמחויות

משתתפים:

סטודנטים ומרצים – כ- 50 משתתפים בכל מפגש

זמן הפעילות: יום / שעות

7 מפגשים במהלך שנת הלימודים.

מדדים להערכה

היענות אוכלוסיית היעד למפגש המועדון המדעי הפצת שאלון משוב במפגש האחרון.

**תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א 2010-2011**

הכשרת צוות לתכנון לימודים והכנת יחידות לימוד

מטרה/רציונל:

נסיונו המצטבר בתכניות התואר השני - M.Ed. מלמד אותנו על הצורך הרב הקיים בקרב הסטודנטים בכל התכניות בפיתוח יחידות הוראה, הדרכה והתערבות. זאת בעיקר כחלק מעבודת הגמר היישומית שלהם. יש אפוא צורך להכשיר אנשי סגל הבאים מתחומי ידע שונים ולא למדו או התנסו בתחום חינוכי חשוב זה במסגרת לימודיהם האקדמיים בעבר. כל זאת על מנת להרחיב את מנעד ההיצע של ההנחיה בעבודות הגמר וליוויין בשדה החינוכי.

יעדים:

1. לימוד שיטתי של תפיסות, עקרונות, שיטות ודרכי ביצוע של יחידות לימוד, הדרכה והתערבות.
2. תרגול הנלמד בשיטות של למידת עמיתים ושולחן עגול.
3. הנחיית סטודנטים בתחומים אלו.

אוכלוסיית היעד:

חברי סגל מתכניות התואר השני

מסלול/התמחות:

כל תכניות התואר השני באורנים

משתתפים:

כ- 25 מרצים

דרכי פעולה:

קורס המוצע לסגל התואר השני, המבוסס על למידה בקבוצה, דיונים והכנה של יחידות הוראה, התערבות, הדרכה בליווי אישי.

זמן הפעילות: יום / שעות

2 ש"ש שילמדו במסגרת של 4 שעות למפגש, פעם בשבועיים, ועוד 2 ש"ש לכתובה מודרכת.

תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א 2010-2011

הכשרת צוות מנחים ללינוי ותמיכה בפרחי הוראה במסגרת תכנית ה-M.Teach

מטרה/רציונל:

תכנית ה-M.Teach היא תכנית חדשה המקנה למסיימים אותה בהצלחה תואר שני בהוראה ותעודת הוראה באחד מתחומי הדעת הנלמדים בביה"ס העל-יסודי. במסגרת התכנית מתוכננים שני קורסים המחייבים שילוב פעולה בין המכללה והשדה:

- **סמינריון יישומי-רפלקטיבי**, הנמשך לאורך שנתיים ומלווה את ההתנסות בשדה (בנוסף ללינוי וההתנסות הדידקטית). מטרתו להפגיש את פרחי ההוראה עם סוכנים שונים ותופעות שונות במערכת בית הספר. פרחי ההוראה יבינו את הגורמים והכוחות הפועלים בבית הספר ואת עולמם של המורים באמצעות תצפיות, ראיונות ושאלונים ובו בזמן ירכשו מיומנויות של מורים החוקרים את סביבתם. קורס זה אמור להתקיים בקבוצות קטנות מדי שנה במהלך השנתיים. הקורס אמור להתנהל תוך מציאת האיזון הנכון בין הקולות הנשמעים במערכת בית הספר לקולו של פרח ההוראה שעובר תהליך צמיחה אל תוך המקצוע.
- **סדנת מחקר שדה**, המתקיימת בשנה השנייה ללימודים ובמהלכה הסטודנטים משכללים את מיומנות המחקר שלהם ומעמיקים את היכרותם עם מערכת בית הספר תוך כדי ביצוע מחקר שדה בסביבה החינוכית בה הם מתנסים. גם קורס זה צריך להתבצע בקבוצות קטנות כדי לאפשר הנחייה נכונה מותאמת להקשר הלמידה ולמצבו של כל לומד. אנשי הסגל שילמדו את שני הקורסים הללו יהיו אנשי הקשר בין המכללה לבתי הספר השונים בהם יתנסו הסטודנטים. קורסים חדשים אלה מחייבים הכשרת צוות רחב של מנחים שיעברו יחד תהליך למידה ויהוו קבוצת חשיבה, תכנון, תמיכה והתייעצות במהלך השנים הראשונות להפעלת התכנית.

יעדים:

- גיבוש תפיסת תפקיד של מנחה בתכנית.
- גיבוש תכנית לימודים מפורטת.
- גיבוש דרכי הערכה.
- גיבוש דרכי פעולה לשם תיאום ציפיות עם בתי הספר.
- מציאת דרכים ופורומים מתאימים לפתרון בעיות שיתגלו במהלך ההתנסות בשדה.
- בניית הרציונל והגשר לעבודה מול בתי ספר עמיתים של התכנית.

אוכלוסיית היעד:

אנשי סגל בתכנית ה-M.Teach.

מסלול/התמחות:

תכנית לתואר שני בהוראה במסלול העל-יסודי

משתתפים:

מרצים כ- 15 במספר

דרכי פעולה:

2 ש"ש במסגרת לימודי הקבוצה כולה. ועוד 2 ש"ש לסדנאות על בסיס "מקרי מבחן"

זמן הפעילות

2 ש"ש בפעילות של 4 שעות מדי שבועיים.
יתרת זמן העבודה - בריכוזים בחופשת סמסטר וחופשת פסח

מדדים להערכה :

משובי המשתתפים בסדנאות
משובי סטודנטים בשני הקורסים שפורטו לעיל.

תכניות במסגרת סל פיקוח שנת הלימודים תשע"א 2010-2011

הכשרת צוות להוראה בכיתות רב-אתניות

מטרה/רציונל:

בפעילות הרחבה של קבוצת "שיח אחר" להכשרת מרצים להוראה בכיתות רב-אתניות שהתקיימה בשנת הלימודים תש"ע, השתתפו כ- 40 אנשי סגל. ברור היה שהגיע הזמן למסד את הפעילות, ועל כן בתשע"א המגמה היא להפוך פעילות וולונטרית זו לפעילות כלל מכללתית. לשם כך יוצג הנושא בפני ועדת ההוראה וועדת הקבע האקדמית במכללה, ובהמשך ייקבעו צוותים שונים להטמעת התפיסה ודרכי ההוראה בכיתה רב-אתנית.

יעדים:

1. השלמת חוברת שתסכם את הידע שהתגבש עד כה במפגשים של המרצים: "למידה מהצלחות: דרכים להפיכת ההרכב הרב-תרבותי למשאב חינוכי-ערכי בכיתה".
2. המשך המפגשים של הסגל השנה. יתקיימו מפגשים בפורמט של צוותים מקצועיים, כחלק משיבות הצוות הקבועות ושיהיו בעלי גוון יישומי הדן, בודק ומעריך התנסויות בפועל. לצורך כך ייערכו מפגשים מכינים עם ראשי החוגים וראשי התכניות הרלבנטיים, שרבים מהם היו במפגשים בשנה שעברה.
3. פיתוח קורס באוריינות אקדמית בשפה העברית המיועד לסטודנטים ערביים ושיילמד בשנת לימודיהם הראשונה במכללה.
4. מפגשי למידה בנושאים שונים הקשורים לרב-תרבותיות וליחסי יהודים-ערבים בארץ, בכלל, ובמכללה, בפרט. למפגשים אלו יוזמנו גם סטודנטים.
5. קליטת עובדת סוציאלית, בוגרת תואר שני ביעוץ באורנים, שתסייע לדיקן הסטודנטים במענה לצורכי סטודנטים ערביים, בעיקר בשנת לימודיהם הראשונה, לשם קליטה טובה שלהם במכללה.
6. יצירת תפקיד של מרצה המדריך סטודנטים ערביים המתקשים להגיש עבודה אקדמית על פי הכללים הנדרשים.

אוכלוסיית היעד:

מרצי המכללה.

מסלול/התמחות:

מרצים מכל המסלולים, החוגים והתכניות במכללה.

משתתפים: מרצים / סטודנטים

עשרות מרצים, וקרוב לוודאי גם סטודנטים.

דרכי פעולה:

- סדנאות מונחות על ידי אנשי סגל אורנים הבקיאים בהוראה בכיתה רב-תרבותית ורב-אתנית. מפגשי חשיבה, למידה ודיון.
- הפניית סטודנטים לסיוע.

זמן הפעילות:

הסדנאות תהיינה פרושות במהלך השנה על פני מועדים וימים שונים בהתאם להתארגנות קבוצת הלמידה.

מדדים להערכה:

כל המהלך נבנה על בסיס מחקרה של ד"ר מרי תותרי שבדקה תפיסות ועמדות של סטודנטים ערביים באורנים וילווה על ידי מחקר הערכה.

**תכניות במסגרת סל פיקוח
שנת הלימודים תשע"א 2010-2011**

**בדיקת תרומת לימודי התואר השני (תכניות M.Ed.) במכללת אורנים לעבודת
המוסמכים ולהתפתחותם המקצועית**

מזמין המחקר: האגף להכשרת עובדי הוראה באמצעות ד"ר כאמל חוואלד

ביצוע: הרשות למחקר ולהערכה מכללת אורנים

אוכלוסיית המחקר:

מוסמכי תואר שני במכללת אורנים (מדגם אקראי סטטיסטי של 100) ו-10 מנהליות בתי ספר של מוסמכים אלה אשר ירואיינו פנים אל פנים.

שאלות המחקר המרכזיות:

- א. באיזו מידה תרמו הלימודים לתואר שני במכללת אורנים להתפתחותם המקצועית של המוסמכים?
- ב. האם מוסמכי תואר שני במכללת אורנים תורמים בעבודתם להתפתחות בית ספרית?

שאלות משנה:

רקע המוסמכים כיום: מין; גיל; וותק בהוראה; כמה שנים עברו מאז הסיום באורנים? באיזו תכנית למדו באורנים? כמה מהם עוסקים בהוראה/בתפקיד? כמה מלמדים/עוסקים בתחום שלמדו באורנים? כמה המשיכו לתארים מתקדמים? כמה מהם עוסקים בעמדות ניהוליות בבתי הספר?

א. באיזו מידה תרמו הלימודים באורנים ל:

- חיבור המוסמכים לתחומי ההוראה?/ פיתוח מקצועי לרכישת תפקיד?
- חיבור המוסמכים לעיסוק בחינוך?
- תחושת שייכות לבית הספר?
- הרחבת אופקים?
- קריאת מאמרים וספרים חדשניים בתחום הדעת?
- רצון ללמוד תארים אקדמיים נוספים?
- ישום שיטות הוראה אחרות?
- פיתוח מודלים/מבנים של התערבות/חניכה/הדרכה?
- שינוי במערכת הערכים (למשל: רב-תרבותיות)?

ב. תרומת הבוגרים לבית הספר:

- יישום עקרונות, תפיסות ושטות שנרכשו בלימודיהם לתואר שני
- יזמות חינוכית חדשה
- הובלת שינויים ארגוניים
- פיתוח שיטות הוראה חדשות וכתובה של יחידות לימוד חדשות
- עידוד מורים אחרים ללמוד לתארים מתקדמים
- השתתפות בצוות מוביל ובתפקידים פדגוגים או אחרים